

**A Magyar Katolikus Orvosok
Szent Lukács Egyesületének
Tudósítója**

NEGYEDÉVI FOLYÓIRAT

XXII. évfolyam, 4. szám

2005. december

TARTALOM

Szerkesztőségi bevezető	115. old.
P. Dr. Leszkovszky Gy. Pál O.P.: Karácsony előtt	117. old.
Dr. Egri László: Az egész embert gyógyító Jézus	119. old.
Prof. Dr. Jobbágyi Gábor: Ki vagy mi a magzat? II.	132. old.
DDr. Hámori Antal Ph.D.: Az <i>in vitro</i> fertilizáció erkölcsi és jogi aspektusai	144. old.
Dr. Fejérdy Gábor: Elnöki megnyitó az Egyesület Szent Lukács ünnepi ülésén	153. old.

**Proceedings
of the Saint Luke's Society
of Hungarian Physicians**

- QUARTERLY JOURNAL -

Volume XXII. No. 4.

December 2005.

CONTENTS

Opening Announcement by the Editor	page 115.
Fr. Dr. G. P. Leszkovszky O.P.: Before Christmas	page 117.
Dr. L. Egri: Jesus Curing the Whole Man	page 119.
Prof. Dr. G. Jobbágyi: Who Is or What Is the Embryo? II.	page 132.
DDr. A. Hámori Ph.D.: Moral and Legal Aspects of <i>in vitro</i> Fertilization	page 144.
Dr. G. Fejérdy: The President's Address to the St. Luke's Feast of the Society	page 153.

LECTORI SALUTEM

Opening Announcement by the Editor

Season's greetings and introductory remarks to those issues dealt with in the present make-up of these *Proceedings*.

Üdv az Olvasónak! — köszöntjük az Olvasót, mint már hosszú évek óta mindig, folyóiratunk jelen, ez évi utolsó számában is. A hagyományos, barátságos köszöntésnek most erősebbnek, komolyabb súlyúnak kell lennie, hiszen az év befejező szakaszában járunk. Ez pedig a mi számunkra nem csak egyszerűen egy év lezárását jelenti, hanem az egyik legnagyobb keresztény ünnep, a Karácsony közeledtét is. Ennek fényében kívánunk minden kollégánknak és minden olvasónknak, akár körünkbe tartoznak, akár nem, kegyelemteljes, áldott karácsonyi ünnepeket. Mint keresztény emberek, nem egyszerűen kellemes karácsonyi ünnepekről beszélünk. Nem csak egy vagy néhány nap vidáman, jóleső érzéssel, szórakozással való eltöltését kívánjuk, hanem ennél sokkal többet. Az újszülött betlehemi Kisded, a Kis Jézus áldását: Isten kegyelmét, amely megnyitja számunkra a boldog örökkévalóság horizontját. Szentté tesz és az örök élet biztos reménybeli örökösévé.

Az ünnepléssel Isten kegyelmében megerősödve, az ő áldását kérve akarjuk folytatni munkákat, mindennapi életünket. Ennek jegyében közlünk a jelen szám elején néhány gondolatot Karácsonyról, az örök Ige megtestesülésének nagy misztériumáról, amelyet szívvel-lélekkel, tehát nemcsak érzelmeinkkel, hanem minden képességünkkel, elsősorban értelmünkkel és akaratunkkal is készülünk ünnepelni.

A következő írás az orvosok számára fontos szempontból idézi fel Jézus, az emberré lett Isten alakját. Jézus csodáiban, közelebbről gyógyításaiban a teljes embert, a teste mellett pszichés-szociális és szellemi-lelki dimenzióval is rendelkező, és az Istenhez örök életre meghívott embert emelte fel. Igazi gyógyulásról mi is és ma is csak akkor beszélhetünk, ha az ember lelke is rendben van, nem választják el falak (bűnök) Istentől.

Ezt a gondolatot, a pszichés és a lelki dimenzió fontosságát különösen hangsúlyozva mutatta be az előző számunkban közölt könyvismertetés (*Tudósító, XXII/3, 105-108, 2005*). A csak állandó gépi lélegeztetéssel életben tartható kisleányok számára szüleik

hősies önfeláldozó gondoskodása súlyosan kóros testi állapotuk mellett is értékes emberi életet tudott biztosítani, még hozzá a tankönyvi prognózisoknál évekkel hosszabb időre!

Kéz-sebész szakorvos és lelki gondozó, diakónus kollégánk cikke (egyesületünkben tartott előadása) után a jogtudomány képviselői jutnak szóhoz jelen számunkban.

Jobbágyi professzor úr a magzat jogairól, személy voltáról szóló (előző számunkban megkezdett) tanulmányának befejező részét közöljük. Jobbágyi professzor úr álláspontja azonos a miénkkel. Az emberi élet szent voltát, feltétlen tiszteletét hirdeti egész munkásságával. A jelen tanulmányban néhány helyen határozottabbá, félre nem érthetőbbé tevő szerkesztői megjegyzést fűztem szavaihoz. Ez hozzájárulásával, vele egyetértésben történt.

Hámori adjunktus úr az emberi életfakasztás erkölcsi szempontból el nem fogadható mesterséges módjairól foglalja össze felfogásunkat. A jog művelőjének szempontjából beszél. Jó és fokozott megerősítést jelent, hogy személyében más tudományterület képviselője erősíti meg a keresztény erkölcsi álláspontunkat, amely a természet rendjén alapul, tehát minden elfogulatlan ember számára elfogadható.

Utolsó írásunkkal Egyesületünk belső élete felé fordulunk. Szent Lukács-ünnepi ülésünkről közöljük elnökünk bevezető szavait. Nagy Szent Gergely pápát idézve emlékeztetett a reánk hallgatókért viselt felelősségünkre és ebből következő komoly feladatainkra. Az igazság mellett komolyan, határozottan és erővel kell kiállnunk. Összefogva, egymást kölcsönösen bátorítva és segítve.

Köszöntjük az Olvasót. Jézus születésének ünnepére készülve, hozzá való hűségünket megújítani akarva kívánunk üdvöt, és valóban kegyelemmel teljes, áldott karácsonyi ünnepeket az Olvasónak, családjának, munkatársainak és betegeinek

Budapesten, 2005. decemberében

P. Dr. Leszkovszk Gy. Pál O.P.
szerkesztő; nyugdíjas farmakológus

KARÁCSONY ELŐTT

Before Christmas

Christmas meditation on God's love coming to us, into space and time, for the sake of our eternal salvation.

December az Advent, az Úr jövetelének ideje, és ilyenkor ezerféle módon foglalkoztat az ünnepre való készülődés. Karácsony előtt vagyunk.

De Karácsony előtt járunk nemcsak időben, napokkal vagy hetekkel Jézus születésének ünnepe előtt, hanem logikailag, csak értelmünkkel felfogható módon is. December 25. után, vagy az év bármelyik napján is Karácsony előtt állunk: hívő lélekkel rácsodálkozunk a nagy misztériumra. Arra, hogy Isten, a végtelenül nagy, hatalmas, csodálatos, szent Isten emberré lett. Valóságos emberi természetet vett fel második személyben, térhez, időhöz kötött, a miénkhez mindenben hasonló emberi természetet. Ehhez nem kapcsolódik a bűn szennye, mint bennünk. De a mi sok gyarlóságunk éppen elég sok rossz fényt vet erre az emberi természetre — ő vállalta értünk mindezt. Világunkba jött, megszületett, mint kis gyermek.

Ünnepeljük Karácsonyt, Jézus születését. Ünneplésünk első mozzanata az emlékezés. (Olykor nem is áll többől.)

Emlékezünk — sokszor elsősorban saját gyermekkorunkra. Lelkes készülődésre, várakozásra, őszinte öröme. Arra, hogy vártuk a karácsonyi ajándékokat, de magunk is igyekeztünk jók lenni, örömet szerezni. És igazán ez tette meghitté az ünnep lelkületét!

Emlékezünk a körülbelül 2000 évvel ezelőtti történelmi eseményre: Jézus megszületett a júdeai Betlehem városában. Konkrét helyen, konkrét történelmi időpontban, meghatározott kultúra körülményei között. Ezt jelenti, hogy Isten Fia valóban, teljesen emberré lett.

De nem változott meg, nem szűnt meg végtelen istensége. Ő nincs a többieket kizáró módon hozzábilincselve egyik korhoz, világrészhez, kultúrához sem. Európában, a XXI. században, a mai világban is Isten emberré levésének misztériuma, Karácsony előtt állunk.

A mai világban, amelyről tapasztaljuk, hogy milyen. Az anyagi érdekek bűvkörében él, a pillanat élvezete, gyönyöre tartja fogva. Nem akar arról hallani, ami szent, ami az ő köreinél magasabbra emelkedik.

Ebben a világban, ennek a hétköznapjaiban és a maga képére szabott ünnepnapjaiban állunk az értünk emberekért emberré lett, értünk mindent vállaló Isten szeretetének nagy misztériuma előtt. Ebben a világban kell ünnepelnünk Karácsonyt. Nem kényszerítve: önként, a szív, a jó lelkiismeret örömeivel. Ha nem tesszük, magunkat zárjuk ki a fenséges, a szép, a boldogító birodalmából.

Az ünneplés nem csak hangulattól áll. Megvan annak is a maga szerepe, hiszen szebbé teszi az ünnepet az érzelmi gazdagság, amit szívünkben át tudunk élni, és másokkal meg tudunk osztani. A lényeg, az igazán fontos azonban az, hogy Jézust, a kis gyermekként megszületett Istent engedjük be a magunk világába, fogadjuk be őt életünkbe.

A karácsonyi gyertyák fénye világít az éjszakában. Megvilágít sok emléket a múlt homályában. Utat jelez a jövő kibontakozása felé. Segít, hogy lássuk meg a kis Jézust, vegyük észre őt a többi kis gyermekben és rászoruló emberben. Forduljunk feléje érzelmvilágunkkal, valljuk meg értelmünkkel és akaratunkkal Isten emberszeretének nagy misztériumát. Őáltala szolgáljuk Istent és embertársainkat.

P. Dr. Leszkovszky Gy. Pál O.P.
szerkesztő; nyugdíjas farmakológus

AZ EGÉSZ EMBERT GYÓGYÍTÓ JÉZUS

Jesus Curing the Whole Man

Praise and thanksgiving to God arouse from healing by Jesus. Restoring to health is perfect when one comes to praise God.

Common views of today on health and healing need certain changes. Early medieval hospitals (in contrast to those of to-day) were at the same time pilgrim houses, hostels and hospitals, corresponding to bodily, social-psychical and spiritual dimensions of human existence. The unity of these three fundamental dimensions has been dissolved. Medical science has been specialized to bodily curing based on natural sciences. Its most developed and crystallized form, evidence based medicine, is not devoid of the danger of making patients work-pieces of moving-band production, of forgetting that true recovery is founded on finding the sense of one's life.

All human dimensions were together in healings made by Jesus and ultimately the spiritual one is the base of internal peace with God we can call full health. — A man with perfectly sutured and healed injured extensor tendons of his hand, but further on unable to control his wild passions and even drug abuse, or a medically healed young girl desperate because of the loss of some elements of her bodily beauty must be said much less healthy than a palsied blind woman finding her spiritual equilibrium in attention to belles-lettres and manual applied arts activities.

Jesus begins curing the palsied man by forgiving his sins, stressing that there is something more important than bodily well-being. — It was much more beneficial and restoring to health for a woman to find the way of conversion from grave old sins than successful surgery on her carpal tunnel syndrome.

In the case of the palsied man the greatest miracle was the faith bringing him to Jesus in spite of all seemingly insuperable obstacles. Another, following miracle was the conversion of the publican Matthew. Jesus then even took a meal in his house, in spite of the disgust of scribes and Pharisees: he had come to call sinners, not the just. It is the sick, that have need of the physician.

Also we Christian physicians must see that true health is community with God, also we must make efforts to help our patients to approach Him. By means of our patience, quiet conversations with them, by means of our prayers.

Strong faith and wanting to be healed was the starting point and condition of healing of the woman troubled with an issue of blood. Jesus asked also the man having been disabled for 38 years, if he wanted to recover. — Yet among patients of to-day there seem to be people who do not really want to be cured, but rather use the so called advantages of sickness. A contrary example was a man in terminal stage of a lower abdominal carcinoma, fully prepared in quiet dignity to the end of earthly life.

At Jairus' house Jesus, though people laughed at him, said that the child was not dead but asleep. For Him namely death is definite separation from God — thus, that child would recover. Thereafter Jesus cast out the devil from a dumb man and then also the multitude found speech, giving thanks and glorifying God. Thanksgiving is the sign of internal peace coming from deep faith true health is based on. Disease means walls removing us away from God. As Jesus said to the leper returning for thanksgiving: your faith brought you recovery.

We, physicians, Catholic ones as well, are occupied in the first line with diseases, aches and miseries of the human body. But we may never miss from our sight the larger perspectives: man's entirety, also the psychic-social and spiritual dimensions belong to.

Nagymamám szobájának falán függött Márton Lajos, az egyházi körökben ismert festőművész egyik képe. Lázrózsás, nagy párnák között fekvő beteg kisfiút ábrázol, fürtös-szőke haj, kék szemek... és láthatóan nagybeteg. Orvos hajol föléje, épp a pulzusát tapintja, és az orvos mögött Jézus sziluettje jelenik meg. A maga kicsit naiv módján nagyon mély szimbólumot fejez ki: az orvos mögött ott van Jézus, igazán ő gyógyít! Ezt az igazságot szeretnénk ma egy kicsit körüljárni.

Ennek mintegy mottójául Máté evangéliumának két sorát szeretném idézni. (Mt. 15, 30-31). Az első: Nagy tömeg jött hozzá, gyógyulást keresve. Ezt az érzést, azt hiszem, mindannyian ismerjük. Jönnek az emberek, keresik a gyógyulást. Nem is kevesen, sokszor még többen, mint amit elbírnánk. Nagy tömeg jött hozzá. Ez az érzés ismerős. A második: és mindannyian dicsérték Istent. Jézus úgy tudott gyógyítani, hogy abból Isten-dicséret, hálaadás fakadt. Hogyan érhetnénk el, hogy a gyógyulás valóban teljes legyen, hiszen ez akkor valósul meg, ha valaki eljut odáig, hogy Istent dicsérje?

Itt egyfajta szemléletváltásra is szükség van. A középkor hajnalán az első kórházak, ispotályok, egészen jellegű intézmények voltak, mint a mai kórházak. Egyszerre voltak zárándokházak, vendégfogadók és kórházak. Ennek megfelelően egybefonódott bennük az ember három alapvető, testi, szociális-pszichés és spirituális dimenziója. (A vendégfogadóban terjednek a hírek, kapcsolatok szövődnek...) Ezek különösen a felvilágosodás után egyre inkább külön váltak. Az orvostudomány a test gyógyítására specializálódott, természettudományos alapokra helyeződött. Ma ennek legtisztább, kikristályosodott formája az, amit úgy nevezünk, evidence based medicine: alapvetően csak azt tekinti mérvadónak, ami természettudományosan megfogható és igazolható. A szűk értelemben vett szomatikus orvoslás számára kétségkívül a legbiztosabb, leginkább elirányító gondolkodásmód, amely meghaladhatja a pusztán intuíción, tapasztalaton alapuló orvoslást. Ugyanakkor csapdává is válhat, ha az orvoslás csak protokollok, bizonyított eljárások pusztán halmazává válik, a beteg egy üzem jól működő futószalagján végighaladó anyagdarabnak érezheti magát;

pszichés-spirituális dimenziója, „egész”-sége eltűnik a gyógyítás folyamatából.

A régi hármasság szétvált. Szerkezetileg is, meg a fejekben is. Szemléletben is. Vegyünk például egy alkoholista májbetegét. Borzasztó laboreredményekkel, nagyon rossz közérzettel, tünetekkel, bekerül a belgyógyászatra, és a terápia, különböző gyógyszerek, infúziók hatására jobban lesz. Leletei normalizálódnak, és a belgyógyász kipipálja, hogy gyógyultan távozott. Vagy legalábbis javult. De ez a beteg vissza fog kerülni, ha nem jut el odáig, hogy az alkohol problémájával is kell valamit kezdenie. Ez már másik szint, a pszichés szint, amit egy addiktológus tud esetleg kezelni. A beteg esetleg elmegy elvonókúrára, aztán onnan is visszaesik. Mert azt az űrt, amit az élete értelmetlensége okoz — ez már a spirituális dimenzióhoz tartozik —, az addiktológián sem biztos, hogy betöltik. Az alkoholisták 90 %-a értelmetlennek érzi az életét. A gyökere az igazi gyógyulásának az, ha megtalálják ezt az értelmet.

Tehát létünknek van szomatikus, van pszichés és van spirituális dimenziója. Jézus gyógyításaiban ez a három együtt van.

Mindig fölmerül a kérdés, hogy hiteles-e a spirituális dimenzió. Nagyon sok beteggel beszélgetve, kórházi ágy mellett tapasztaltam meg azt, hogy ennek a három rétegnek a végső hordozója a spirituális dimenzió. A belső békének, mondhatjuk, egészségnek a végső alapja az, hogy az ember békében tud lenni Istennel.

A napokban beszélgettem egy huszonéves lánnyal, akinek az alsó végtagján átment egy trolibusz, elütötte. Ahhoz képest, amin keresztülment, tulajdonképpen egész jól kikerült a balesetéből. A lágyrész-károsodás ugyan, amit a trolibusz okozott, azt eredményezte, hogy az egyik combján a térdétől a csípőjéig gyakorlatilag hiányzik a bőr és a bőralatti szövet. Félvastag bőrlebenyekkel fedett, kozmetikailag nem túl szép terület maradt vissza, de ő maga továbbra is járóképes, teljesen tiszta tudatú, tenni-venni tudó valaki. Nos, ez a lány folyamatosan öngyilkossági gondolatokat forgat magában, mert életének egyetlen központja a szépsége volt. Az, hogy társaságban a fiúk utána fordulnak, miniszoknyában járhat, és a többi. Ez most mind összeomlott, eltűnt egyik pillanatról a másikra. Hiányzott az életéből a spirituális réteg,

és emiatt egész léte megrendült, pedig orvosilag viszonylag egészségesnek mondható.

Utána meg lehet nézni ezt a kis könyvecskét. Ez ellenkező irányú példa, ennek a spirituális rétegnek az erejére. A negyvenegynéhány éves asszony, aki ezt a könyvet alkotta, sclerosis multiplexben szenved, járásképtelen, nyelési zavarai vannak, és vak. Húsz éves kora óta beteg. És ezt a könyvet, ezeket a verseket, ő írta, és ő illusztrálta. Vak! Édesanyja kezébe adja a színes papírokat, kis ollócskával kivágja a formákat, és tapintással kirakosgatja. Érdemes belelapozni, mennyi ragyogás, mennyi fény van ezekben a Weöres Sándor-szerű, kedves, játékos versekben. Ez a nő a szememben sokkal egészségesebb, mint az előbb említett fiatal leány.

Jézus az egész embert látja. És minden gyógyulás meghatározója a hit, ez a spirituális réteg.

Egy hónapja operáltam egy férfiembert. Nagy darab cigány ember, nagy indulatokkal, és hogy ne az élettársát üsse meg, egy ablakba csapott bele. Elvágta az összes inát a keze dorzális oldalán. Orvosilag nem szörnyű sérülés, meg lehet gyógyulni belőle. Az élettársa elmondta, hogy ez az ember drogfüggő is, kokaint emlegetett. Szinte kezelhetetlen férfi, aki nem tud mit kezdeni az indulataival, nem tud mit kezdeni az életével. Soha nem tudott időben kontrollra jönni, semmilyen orvosi szabályt nem tartott be. Lehet, hogy meggyógyul úgy, hogy újra mozognak az ujjai. De egészséges lesz-e? Meggyógyítottam? Én azt érzem, hogy nem. Lehet, hogy valamije jobban működik. De ő maga? Meg lehet-e gyógyítani egyáltalán?

Máté evangéliumának 9. fejezete, amivel párhuzamos Lukács evangéliumában az 5. fejezet egy része, gyógyítás-sorozatot mesél el. Ezt kövessük most, hogy lássuk, hogyan gyógyít Jézus. Az első epizód a tetőn keresztül Jézus elé engedett béna ember meggyógyítása. Képzeld el ezt a jelenetet. Ott ül Jézus egy zsúfolásig telt szobában s elkezd recsegni-ropogni a mennyezet, himbálózva megjelenik egy hordágy, és ott van előtte a beteg. Hasonlít ez ahhoz, mint amikor ügyeletben az ambulanciára behoznak valakit. Ott van előttem. Jézus nem kérdez semmit, hanem ránéz, és azt mondja: fiam, megbocsáttattak bűneid. Ha az ambulancián ezt mondanám egy betegnek, azt hiszem, engem vinnének el, vagy legalábbis nagyon csodálkozna az illető. Első

hallásra furcsa, szinte bizarr Jézus első szava, még akkor is, ha tudjuk, hogy ezzel tulajdonképpen azt mondta, hogy meggyógyulsz. Mert a zsidó gondolkodásban a betegség és a bűn szinonimák voltak. Aki beteg, az bűnös, tehát ha mentessé válik a bűntől, akkor meg kell gyógyulnia. Mégis így orvosi lépésként elég furcsa, hogy egy beteghez, aki azért jön, hogy meggyógyuljon, Jézusnak ez az első szava. Megbocsáttattak bűneid. Szinte felkiálthatna az ember, hogy nem bűnökről van itt szó, én egészséget szeretnék! Ez az első epizód, ahol Jézus arra hívja fel a figyelmet, hogy van, ami sokkal fontosabb, mint az egészség. Nem az a legfontosabb, hogy járni tudj. Hanem az, hogy Isten közelében legyél. Jézus úgy lát, ahogy mi nem látunk. Olyasmit lát, amit mi orvosok nem veszünk észre. Jézusnak fontosabb a lelki megtisztulás, mint a testi egészség.

Átélttem ennek a fordítottját is. Körülbelül két hónapja operáltam egy asszonyt, akinek csukló-alagút szindróma miatt zsibbadtak az ujjai. A műtét viszonylag egyszerű, húszperces kis beavatkozás volt. Amikor utoljára jött kontrollra, és mondta, hogy meggyógyult, nem zsibbadnak már az ujjai, jól érzi magát, jól mozog a keze. Mondtam neki, milyen jó, hogy mindig olyan mosolygós tud lenni. A válasza erre ez volt: pedig ha tudná, mi van belül! Kibukott belőle, hogy ő katolikus, a férje is az, de nincsenek összeházasodva, amit még a templomban sem tudnak róluk, mert harminc évvel ezelőtt volt egy abortusza. Ezt a terhet azóta hordozza: úgy érezték, hogy ők nem méltók arra, hogy keresztény házasságot kössenek. Beszélgettem vele utána arról, hogy ettől a tehertől meg lehet szabadulni. Kerestünk egy olyan atyát az ismeretségi köréből, akihez el tudnának menni a férjével, és biztattam, hogy tegye meg ezt a következő lépést. Később küldött egy üzenetet, hogy elmentek. Az igazi gyógyulása ez volt. Sokkal nagyobb dolog történt abban a negyedórában, mint az, hogy valaki megoperálta és nem zsibbadnak az ujjai. Jézusnak fontosabb ez a fajta egészség, hogy Isten közelében tudja az embert, mint a testi egészség. Ezért mondja, hogy fiam, megbocsáttattak bűneid.

A történet folytatódik. A ház tele van teológusokkal. Ezek azonnal megbotránkoznak. Hogy mondhat ilyen! Erre válasz a látható csoda. A gyógyulás. Nem látjátok a bűnök bocsánatát, pedig a csoda az. Akkor lássatok valami anyagit, testit. Mert azt felfogjátok. Kelj fel, és járj! De a csoda már sokkal korábban megtörtént.

Megtörtént már akkor, amikor az ember elindult Jézus felé a hordágyán. Azoknak a hitében, akik odavitték. Az ő hitében, hogy elindult Jézus felé. Amikor küzdöttek, hogy kibontsák a tetőt, mert oda kell jutni, ez volt a csoda. Ez a hit volt az, ami gyógyított. Jézus szemében másodlagos az, hogy föl tudott kelni, és hazament a hordágyával. Ez csak azért kellett, hogy a környezet lássa: valóban megbocsáttattak a bűnei. Hogy ez az ember valóban meggyógyult.

Jézus számára az Istennel való kibékülés a fontos. Annak a falnak az eltűnése, amit a bűn vont közém és Isten közé. Ő az, aki ebben igazán segíteni tud, aki igazán gyógyítani tud. Nemcsak külsőleg, testileg, a felszínen. Hanem onnan egészen belülről, ahol a lényeg lényege van.

Aztán a történet folytatódik. Kimenvén, lát egy vámost, Mátét. A vámosokról tudjuk, hogy hova tartoztak Izrael szemében, mennyire megvetettek voltak. Nem olyan régen olvastam, hogy két állapot volt, ami abban a korban automatikusan kizárt a zsidó hit-közösségből, a népből: a vámos és a prostituált. Nos, ott ül Máté, Lévi, és történik egy csoda. Egy gyógyulás. Csak ez nem olyan látványos. Jézus ránéz, hogy kövess engem, és ő azonnal föláll és elhagyva mindenét, követi. Máté meggyógyult. Pedig nem is kérte. Ez legalább akkora csoda, legalább olyan gyógyulás, mint előtte a béna meggyógyulása.

A találkozásból gyógyulás fakad, a gyógyulásból ünnep, az ünnep szüli a botránnyt. Miért ül le a mesteretek ilyenekkel? Mért ül velük egy asztalhoz? Mért eszik-iszik ilyen kiközösítettekkel? Vámosokkal, utcanőkkel! Ilyenek közé az ember nem megy! Jézus válasza ennek a résznek a központja.

Azért megyek, mert orvos vagyok. Oda megyek, ahol betegek vannak.

Azért megyek, mert az orvos nem válogat. Oda megyek, ahol igénylik a segítségemet.

Azért megyek, mert orvos vagyok, és az a küldetésem, hogy a betegeken segítek. Azokon a betegeken, akik elvesztették Istent, akik belülről betegek. Azért megyek, mert orvos vagyok, és megesett rajtuk a szívem.

Jézus nem a szalon-betegeket keresi, nem azokat, akik között jó lenni, akikkel kellemesen lehet beszélgetni, vitatkozni, akikkel élvezet a gyógyítás. Azok közé megy, akik belülről betegek, a

legszegényebbek, a legelesettebb kivetettek közé. Jézus másképp látja a világot, a dolgokat, mint mi. A legszörnyűbb betegség az ő szemében a bűn. A legszörnyűbb állapot: távol lenni Istentől. Jézus a baj gyökerét látja és tudja orvosolni. Amikor egy pillantásával, egy szavával, szeretetének erejével leomlasztja azokat a falakat, amelyek Isten és ember között épültek. Izrael hivatalos orvosai a papok és írástudók voltak. Hidegek és irgalmatlanok. Látják a betegséget, de elmennek mellette, mert Isten büntetése. Ezért mondja Jézus, hogy nem az egészségeseknek van szükségük az orvosra, hanem a betegeknek. Ennek a résznek a záró mondata az, hogy tanuljátok meg, mit jelent az, hogy irgalmat akarok és nem áldozatot.

Amikor kicsit előbb a házbéliek megbotránkoztak, hogy hogyan beszélhet Jézus bűnbocsánatról, hiszen csak Isten bocsáthatja meg a bűnöket, akkor megkérdezte tőlük, melyik a nagyobb dolog: megbocsátani a bűnöket, vagy azt mondani ennek a bénának, hogy kelj föl és járj? Melyik a nagyobb: a bűnbocsánat, vagy a testi egészség? Egy másik helyen Jézus nagyon-nagyon radikális választ ad erre a kérdésre: ha megbotránkoztat a jobb szemed, vágd ki. Jobb félszemmel bemenni az örökkévalóságba, mint két szemmel a kárhozatba (Mt 5, 29). Nem hiszem, hogy a történelem folyamán tudva és akarva valaki is megtette ezt így. Olyan betegem volt egyszer, aki erre a szentírasi részletre hivatkozva levágta a saját kezét, mert kezét fogott az ördöggel. De ez skizofrén beteg volt. Tehát a példa nagyon radikális és Jézus nem azt kívánja, hogy ezt tegyék. De azt mutatja, hogy mi a fontossági sorrend. Az a fontosabb, hogy lélekben megtaláljuk Istent. Hogy az a bizonyos spirituális sík legyen egészséges.

Van valami, ami értékesebb, mint a testi egészség, mint a makulátlan test. Gondolok arra a 23 éves lányra. Istentől elválasztva lenni rosszabb, mint valamilyen testi betegségben szenvedni. Vajon eléggé gyógyítok-e, ha ügyesen operálok, ha jó diagnózist, terápiát tudok felállítani? Ha kedves, humánus vagyok, eléggé gyógyítok-e? Akkor gyógyítok eléggé, ha a teljes valójukban hordozom azokat, akik elém kerülnek. Ha másban nem — és ez nem „csak” —, akkor az imámban, és nem csak azt kérem, hogy gyógyítsd meg őket, Uram, hanem hogy a testüket-lelküket egyaránt, vagy talán még inkább a lelküket és a testüket is. Ha Jézusban élek, és Jézus mögöttem, mint egy sziluett, minden beteghez odahajol, hogyha

legalább egy lépéssel közelebb kerül általam Istenhez, megtapasztal valamit Isten jelenlétéből az, aki a testét rám bízta, akkor több vagyok, mint a pogány orvosok, akkor keresztény orvos vagyok.

Jézust nem tudjuk utolérni. De próbálhatjuk az ő szemével nézni a betegeinket. Nemcsak a testi bajokat, a tüneteket, a leleteket, hanem egy kicsit az egész embert. Tudnék-e mondani neki egy szót, ami Isten felé segíti. Eszembe jut esetleg órála egy történet, egy kép, amit elmondok neki. Vagy elviszek neki egy zsoltárt, hogy amikor vizitelttem és magára néztem, ez jutott eszembe. Egy könyvet, és akkor ezt a doktor úr adta vagy a doktornő adta! Egészen más súlya van.

Próbáljuk ilyen szemmel is nézni a betegeinket! Hogy az egészség az Istennel való közösség. És a saját életünk váljon olyanná, hogy megjelenjen mögötte Jézus. Amikor körbejárunk egy kórteremben. Amikor fogadjuk betegeinket a rendelőben.

Ez lenne az első gondolat, amit itt szeretnék átadni. Hogy keresztény orvosként lássuk azt, hogy a betegségen túl a bűn, az Istentől való elválasztottság az, ami a legnagyobb baj. Hogy keresztény orvosként dolgozzon bennem az a vágy, még ha tehetetlennek érzem is magam, még ha eszköztelennek érzem is magam, hogy Istenhez közelebb vigyem ezt az embert. Hogyan? Imámban? Beszélgetéssel? Hogy egy kicsit leülök az ágy szélére vagy az ágya mellé? Egy buzdítással? Így leszek az orvos Jézus ikonja, mintája a betegek között.

A történet folytatódik. Egyszer csak jön valaki, és egy zsinagógai előljáró, Jairus házába hívja Jézust, mert nagyon beteg a lánya. Útközben is történik egy gyógyulás, megint csak szinte észrevétlen. Annak az asszonynak a gyógyulása, aki tizenkét éve szenved vérfolyásban. Már mindenét az orvosokra költötte, de nem gyógyult meg. A vérzés, a vér, szintén tisztátalanná tesz a zsidó gondolkodásban. Ez az asszony tizenkét éve nem érinthetett meg senkit anélkül, hogy az ne váljon tisztátalanná. Nem érinthetett meg semmit, hogy az a tárgy ne váljon tisztátalanná. Teljes kizártság a közösségből. Nem is nagyon tudjuk szerintem elképzelni, hogy milyen lehet egy ilyen élet. Jézushoz sem mehet oda nyíltan. Ezért kell titokban megérintenie, mert tudja azt, hogy ha megérinti, tisztátalanná teszi. Tizenkét évnyi ilyen izoláció után, ilyen elzártság, kizártság után odamerészkedik és megérinti Jézus ruháját. Tudjuk a

leírásból, hogy Jézus a tömegben tolongva sodródik, hányan érintik, és ez az egy asszony gyógyul meg közülük. Hányan nyomódtak neki a testének és semmi nem történt. És akkor Jézus megáll, és magához hívja. Azt mondja, hogy a hited meggyógyított téged. Ez a vágy, ami odavitte ezt az asszonyt, volt a gyógyító ereje.

Találkoztam egyszer egy ilyen „vérfolyásos” asszonnyal. Egy kórházban betlehemeztünk. Sok kórtermet végigjártunk, több száz betegnek énekeltünk, és a vége felé egyszer csak odajön hozzám egy asszony, és azt mondja, hogy kérem, segítsen nekem megtalálni Jézust, mert én vallástalan családban nőttem fel, és nem tudom, hol keressem. Annyira szíven ütöttek ezek a szavak, hogy szó szerint így megmaradtak bennem. Kérem, segítsen nekem megtalálni Jézust! Sok százból, akinek aznap énekeltünk, csak ez az egy lépett oda. Jézus ott tud segíteni, ott tud gyógyítani, ahol így tör fel a vágy. Ez önmagában csoda. Abból a sok százból miért pont őt érintette meg? Ez kegyelem. De csak ott tud gyógyítani Jézus is, ahol így tör föl a vágy. A mi dolgunk az, hogy készen legyünk, megszólíthatók legyünk, hogy egyfajta vonzerő áradjon belőlünk, hogy érdemes idejönni. A gyógyulást, a hitet nem mi tudjuk adni. Nagyon megdöbbentő, amikor azt írja az evangélium, hogy Jézus saját hazájában nem is tudott csodát tenni, mert nem volt hitük. Kell a másik részéről is ez a vágy, hogy szeretnék meggyógyulni. De ez a gyógyulás megint sokkal több, mint egy reumatológiai osztályon kezelt beteg számára az, hogy néhány infúzió meg fizioterápiás kezelés után könnyebben mozogva megy haza.

Hadd szerepeljen itt egy közbevetett történet, ahol megint ilyen megdöbbentő mondattal vagy reakcióval találkozunk Jézus részéről. Jól ismert a Betesda fürdői történet. Ott fekszik a 38 éve béna ember, és Jézus azt kérdezi tőle, akarsz-e meggyógyulni? Elég furcsa kérdés. Hát azért van ott! Egy betegől megkérdezni azt, hogy akar-e meggyógyulni?! Jézusnak megint igaza van, megint az egész embert látja. Valóban vannak, akiknél kérdéses, hogy még ha el is jönnek hozzám, akarnak-e meggyógyulni? Mert a beteg már hozzászokott a betegségéhez, szinte egybenőtt vele, az egész életét berendezte rá. Sok mindent talán ezen keresztül kap meg a környezetétől. Törődést, szeretetet. Ismert a pszichológiában a betegség-előny kifejezés. Kérdés, hogy valóban akar-e meggyógyulni, van-e benne olyan vágy, olyan sóvárgás, mint ebben

az asszonyban volt, aki odajött, hogy segítsen nekem megtalálni Jézust? Van-e benne olyan vágy, mint ami a vérfolyásos asszonyban volt, hogy odatülekszem, és valahogy megérintem?

Eszembe jut egy hajléktalan férfi, aki bekerült az OPNI-ba, az addiktológiára. Egészen jól sikerült rendbe tenni. Egész hosszan abbahagyta az ivást, sőt, adtak neki ott munkát: tologatta a beteget, kísérgette a kertben, volt ellátása, kvartély. Kívülről azt mondanánk, hogy ez az ember végre egyenesbe került, sínre került. Három hónap után mégis visszaköltözött a Déli pályaudvarra. Emberileg mindent megkapott, amit lehetett. De neki valami másra volt vágya. Nem ilyen gyógyulásra. Tény az, hogy nem lehet valakit az akarata ellenére meggyógyítani.

Viszont megtapasztaltam azt is, hogy van olyan fajta megnyugvás, béke, ahol már nem gyógyításra, csak kísérésre van szükség. Hasi sebészetben feküdt az a férfi, akinek a prosztatata rákja ráterjedt a végbelére, azt már teljesen elzárta, úgyhogy anus praet kellett készíteni, stomát. Így találkoztam vele. Mondta nekem, hogy prosztatata rákja van, az terjedt a végbelére is. Ez okozta a szűkületet. Nincs mit tenni. Megkérdeztem, úgy érzi-e, hogy ez már a célegyenes? Az utolsó szakasz? Azt felelte, hogy igen. Azt mondtam neki, hogy nagy békét és nyugalmat érzek magában. Van-e még valami, amit szeretne elintézni, lezárni? Befejezni itt a földön? Azt felelte, hogy nincs. Készen vagyok. Családom holnap hazavisz, feleségem fog ápolni. — Máig előttem van ennek a férfinak a méltósága, és ennek a percnak a méltósága. Ez az ember halálos beteg volt orvosi szemmel, én mégis azzal jöttem el tőle, hogy „rendben van”, az ápoláson, tüneti terápián túl nincs szüksége orvosi kezelésre.

Eljött Jézus Jairus házához. Előtte már érkezik egy üzenet (ezt csak Lukács mondja el), hogy már meghalt a leány, már ne fárassz a mestert. Jézus azt mondja, hogy higgy, és minden jóra fordul. A háznál — ez egy apró kis epizód — azt mondja Jézus, hogy nem halt meg, csak alszik. Az evangélium megjegyzi, hogy akik ott álltak, kinevették. Pedig itt is csak arról van szó, hogy Jézus másképp lát, mint mi. Itt is szemléletváltásra van szükségünk. Kinevették, mert nem értették, hogy Jézus számára a halál a kárhozat. Nem az élet vége, ahogy a zsidók képelték, bár volt fogalmuk arról, hogy talán van feltámadás. Mert Jézus nemcsak a testet látja. Jézus számára az

élet az, ha Isten közelében vagyunk. A betegség az, ha távol kerülünk tőle. És a halál az, ha végleg, tehát örökre elvesztettük. A kárhozat. Ezért mondja azt, hogy alszik a lány.

Szemléletváltásra van szükségünk, hogy ne kerüljünk mi is a nevetők közé. És ez segíthet abban is, amikor saját betegeim halálával találkozom. Azt mondják, hogy minél inkább feldolgozatlan egy orvos számára saját halálának a ténye, lehetősége, annál inkább meg fogja viselni betegeinek a halála. Minden halott betegem a saját halálomat is elém hozza. Komoly kutatások mutatják, hogy az orvosok tudatuk mélyén valójában nem nagyon tudnak mit kezdeni a halálukkal. Hárítják, tagadják, vagy valamilyen módon próbálják, amennyire lehet, a saját halálukat félretenni. Annyira visel meg a betegeim halála, amennyire megvisel a saját halálom gondolata. Ha a saját halálom elalvás, hazatérés, célba érkezés, akkor nem égek ki a betegeim halála mentén sem. Jézus itt is másképp lát. A lány csak alszik. Nincs örökre elvágva Istentől, nem halt meg.

A történet folytatódik. Két vak kiabál Jézus után: Jézus, Dávid fia, könyörülj rajtunk! Két vak, aki lát. Abból a panorámából, abból a körképből egyedül ez a két ember lát. Meglátják a Messiást, és kiáltozva követik Jézust. Odamennek a házba. Hihetetlenül mély szimbólum. Mi is vakon megyünk Jézus után. Keressük őt. Nem arról van szó, hogy a hit automatikusan elintézi mindent. Hogy elég erős hittel imádkozni, és akkor megoldódik minden. Hanem, ha van hitem, akkor látni fogok. Ez az epizód erről szól. Gondoljunk bele, hogy Jézus is igazán nagy hittel, nagy erővel kérte az Atyát a Getszemáni kertben. És az Atya nem változtatta meg a tervét. Van, amikor erősen kérünk valamit, és úgy tűnik, hogy az nem teljesül. Mert Isten valami mélyebbet, nagyobb, fontosabbat lát, mint amire mi képesek vagyunk. És mégis arról van szó, hogy aki hisz, az képes látni. Képes látni azt, ami Jézus szemében a fontos, meglátni a Messiást, meglátni az Atyát. Aki hisz, az képes látni, meglátni az élete értelmét, a tartalmát, a távlatokat.

Sok ilyen beteg jut az eszembe. Akik nagyon elesett, nagyon nyomorult állapotban is tudtak nagyobbat alkotni, mint azok, akik két kézzel, két lábbal léptek az élet küzdőterére. Példaként hadd említsek csak egy cukorbeteg fiút, férfit. Harmincöt éves, a cukorbetegség következtében megvakult, és abban a kis megyében, ahol lakik, távol Budapeستől, két kis klubot szervezett, egyet a vakoknak, egyet a

cukorbetegeknek. Mind a kettőt ő vezeti. És intenzív, értelmes, fontos élete van mások miatt, mások szolgálatában. Nem vált látóvá, de derűs, mosolygós fiatalember lett. Lehet vakon is látni. Sokszor jobban, mint amikor jó a szemünk.

A történet folytatódik. Odahoznak egy némát Jézus elé, és Jézus kiüzi belőle a gonosz lelket, a démont, és amikor a néma megszólal, akkor mellette megszólal a tömeg is. Dicsérték Istent: soha nem láttunk még ilyen dolgokat! Még egy gyógyulás: a tömeg is meggyógyul. Aki felismerte Jézust, aki hangosan dicsőítette Istent, az maga is meggyógyult.

Ez lenne a második gondolata ennek a gondolatsornak. Tulajdonképpen az elsőnek a kifejtése, továbbvitele. Az egészség az élet Isten közelében. A betegség azt jelenti, hogy fal van köztem és Isten között a bűn miatt. És a halál: Isten örök elvesztése. Jézus, aki az egész embert látja, meggyógyítja a testet is. Azért, hogy megjelenítse az egészséget is, ami valójában a hit, a belőle fakadó béke és látás. Nem a testi gyógyulás a cél, bár az anyagi létbe zárt ember erre vágyik a legerősebben.

Még egy utolsó gyógyító epizód. Ez már másutt szerepel az evangéliumban, Lukács evangéliumának a tizenhetedik fejezetében. A tíz leprás története. Szintén jól ismert. Tízen tisztultak meg, és Jézus csak egynek mondja azt, hogy kelj föl, hited meggyógyított. Más fordításban: megmentett téged. Nem mondja az evangélium, hogy a többi visszakarta a vagyonát. De azt mondja, hogy nem gyógyultak meg. Ez megint a jézusi látás, a teljes-ember látás. Az az egy gyógyult meg, aki visszament, és hálát adott Istennek.

Kérdeztem, hogy az extenzor-in sérült férfi, akiről említést tettem, vajon, ha jól is mozog a keze, meggyógyult-e? Meg lehet-e gyógyítani? A tíz leprás példája azt mutatja, hogy tízből egy ment vissza. Tízből egy gyógyult meg. Még egy olyan végtelen gyógyító mellett is, mint Jézus. Ne akarjuk felülmúlni őt! Lehet, hogy egyszer egyszer visszajön valaki. Lehet, hogy százból egy, ezerből egy. De a többi kilencet, kilencvenkilencet, kilencszázkilencvenkilencet is hordozhatom. És kérhetem gyógyulásukat, azt, hogy visszajöjjenek hálát adni Istennek.

Mint katolikus orvosok, mi is elsősorban az emberi test bajaival, fájdalmaival, nyomorúságával állunk szemben. Szakmai tudásunk alapján ezeken igyekszünk segíteni. Nem tévesztve

szemünk előtt a szélesebb távlatokat: az ember teljességét, akihez hozzátartozik pszichés-szociális és spirituális dimenziója is.

És ezáltal jelenik meg mögöttünk, gyógyító, kezelő, vizsgáló alakunk mögött Jézusnak a sziluettje.

Dr. Egri László

diakónus; lelki gondozó, kéz-sebész

KI VAGY MI A MAGZAT?*)

II.

Who Is or What Is the Embryo?**)

II.

Although on the basis of the results of medical science human (personal) condition of the embryo is already a proven fact, only the right to free self-determination of the mother is taken for decisive by some valid legal systems of today, either up to a certain time point (time limit models) or in legally determined cases (indication models). These are but politically based erroneous decisions.

The embryo is a person, having right to legal defence beginning from his conception, independently from his age trimesters. *Pro-choice* arguments taking no notice of time point questions are based on one of two main claims: a) the woman's right to her own body authorizes her to deprive the embryo of the use of her body at any time point. The famous argument of disconnecting the violinist (Judith Jarvis Thomson, 1984) and other ones like this disregard the fact that conception is no unforeseen event like a casually acquired disease one has to fight against, but is the consequence of certain, as a rule freely effected sexual acts. They consider the baby as an "unwanted thing" — "unwanted child" is because of spontaneity of sex a contradiction in itself. The child is no part of the mother's organism and, on the other side, even free self-determination rights are never illimitable. Abortion is no deprivation of something but killing of a being having right to the care of his/her parents. b) Delivery means more risk than abortion. In fact risks of both delivery and abortion are minimal, and difference in their mortality data is about 0'008 %. Thus, *pro-choice* arguments in the international literature are at least hotly discussed.

Pro-life views (taken for correct by us) focus on the beginning of human life and personal condition of the embryo. As the embryo is a human being (in formation), abortion is qualified as homicide. The question of permissibility of abortion may emerge only if gravidity or delivery induces life-danger of the mother. [Comment by the Editor: According to (Christian) morals killing of an unborn child even in such cases is not allowable.]

Distinction must be made between abortions as means or consequences. If abortion is a means (direct abortion), the primary aim is killing the embryo. If it is a consequence (indirect abortion), the primary aim is saving the mother's life, while the embryo's death is but a tolerated consequence of the therapeutic intervention. Permissibility of indirect abortion is accepted even by the Catholic church.

Legal permission of abortion beyond these cases is a legal politic decision characteristic of our time. Such legal rules may be conform to legal systems of given states, but essentially they are always contrary to the basis and traditions of legal system and morals. Resistance based in one's conscience against such laws is

---

*) A „Válaszd az életet!” életvédő konferencián (Budapest, 2005. ápr. 16.) tartott előadás alapján. (I. rész: Jelen *Tudósító*, XXII/3, 77-89, 2005.)

**) On the basis of a lecture presented to the pro-life conference “Choose Life!” (Budapest, April 16, 2005). Part I.: These *Proceedings*, XXII/3, 77-89, 2005).

obligatory. Health care workers can deny participation in executing abortions, churches may call their believers to abstain from making use of abortion possibilities, members of Parliaments may not vote for any rule fundamentally authorizing abortion, protests may be made in all levels of scientific and public lives.

There are also further arguments coming from outside Christian cultural circles. A) Abortion is against public interest, as causes diminution of the population (Jewish right), B) it endangers the women's health even if performed under legal circumstances (Jewish right), C) admission of economical-social causes of abortion induces discrimination between rich and poor (Jewish right), D) abortion is an inhuman act (Hindoo right), E) it is against the rights of the father (Japanese right). The father's right was acknowledged and defended even by old Roman right, but today the father has nowhere any right to prevent the abortion. Only in Japan is required a consenting declaration of the embryo's father.

Legislation of today seems to consider the embryo whether in his mother's womb or fertilized in vitro not as a human person, subject of rights, but rather makes efforts to convert him into a thing certain persons may dispose of. The sphere of abortion regulation containing elements of penal, constitutional, civil, social, medical, health care directional laws is strongly debated by followers of liberal (pro choice) and conservative (pro life) regulation.

The following trends may be observed in the legislation of today: abortion is not assisted by legal systems, though absolute defence of embryonal life is for the sake of other interests abandoned. Abortion occurs in penal codes of all countries, but the question has been considerably decriminalized. Practical legal consequences are being transferred to the territories of medical and/or social rights. The development of right may not be taken for definitively finished. One may hope that our globalized materialistic world will be transformed and the moral world concept followed by appropriate legal systems will be re-established. Such processes may already be taken for begun.

A terhesség-megszakítás (magzatölés) megengedhetőségének kérdése

A. A pro choice nézetrendszerek cáfolata

a) Annak ellenére, hogy a magzat ember (személy) volta az orvostudomány eredményei alapján nem cáfolható, a mai hatályos jogalkotások vagy egy bizonyos időpontig (határidő modellek), vagy törvényben meghatározott esetekben (indikációs modellek) egyedül az anya önrendelkezési jogát tekintik döntőnek. Ez azonban kizárólag jogpolitikai alapú, hibás döntés.

Hazánkban elméleti síkon a legtisztábban, legjobban kidolgozottan Kis János képviseli ezt az álláspontot, amely sok rokonságot mutat az USA-beli Roe v. Wade ügyben meghatározott „trimeszterekre” osztással, illetve

engedélyezési esetekkel. Kis János szerint a terhesség folyamán három szakasz különíthető el.

- Az első szakaszban (a fogamzástól számított 12. hétig), az agyműködés megindulásáig kizárólag az anya döntési joga alapján.

- Az agyműködés megindulásától a magzat önálló életképességéig (24. hét) az abortusz akkor végezhető el, ha a nőnek erre súlyos oka van, pl. a terhesség nem önkéntes, vagy életfeltételeiben súlyos változás állt be.

- a magzatnak a méhen kívül életképesé válásától (24. hét) csak egész rendkívüli esetben szakítható meg a terhesség (anya életének, egészségének súlyos veszélyeztetése, súlyos magzati károsodás).

A magzat *ember volta* ma már *bizonyított tény*. Ebből viszont a joggyakorlatnak és elméletnek le kell vonnia a következtetést: *a magzat személy, akít fogamzásától megillet a jogvédelem.*

b) A pro choice nézetrendszer másik csoportja nem bonyolódik bele időpontok körüli vitákba. Abortuszliberalizációs érvek két nagy csoportba sorolhatók:

ba) *A nőnek joga van testéhez.* A nő önrendelkezési joga alapján bármikor, indok nélkül megvonhatja testének használatát a magzattól. Elméleti gyökereiben gyakran hivatkozik — hibásan — a római jogi gyökerű „mulieris portio est vel viscerum” = „a magzat az anyatest része” elvre a „hegedűművész kikapcsolásán alapuló érv”, amelyet Judit Jarvis Thomson dolgozott ki. Ez „1986-ig az egész mai filozófia legtöbbször kinyomtatott tanulmánya volt”.¹

¹ Judit Jarvis Thomson; "A Refense on Abortion" *The Problem of Abortion* Szerk. Joel Feinberg Belmont CA. Wadsworth 1984, 47-66. Eredetileg: *Philosophy and Public Affairs* (1971) 47-66. A példa szerint valaki egy napon arra ébred, hogy a híres hegedűművészt, aki halálos vesebetegségben szenved, rákapcsolták a testére,

Ezek a nézetek több oldalról vitathatók.

— A liberális nézetek soha nem szólnak arról, hogy a magzat foganása nem ok, hanem túlnyomórészt szabad akarattal vállalt nemi aktus következménye. Ennek során a felek részére nyitott a fogamzásgátlás lehetősége [a termékenység erkölcsileg megengedhető módon történő szabályozása *Szerk.*] is; mégis úgy tekintenek a várandós állapotra, mint valami véltlenül szerzett betegségre, ami ellen védekezni lehet és kell. Vagyis a megfogant gyermek ebben a vonatkozásban úgy szerepel, mint „nem kívánatos dolog”. (Gyakran használt fogalom a „nem kívánt gyermek”, ami — feltételezve a nemi aktus önkéntességét — önmagában is logikai ellentmondás.)

— A magzat genetikailag önálló lény. *Hozzá van kötve* anyjához, de nem az anya testének része, hiszen akkor — amint Francis J. Beckwith szellemesen kifejti — az anyának két feje, négy lába, fiú magzat esetén hímvesszője és heréje volna.²

Az önrendelkezési jog nem járhat más ember (személy) sérelmével. Ez az alapja pl. a dohányzás korlátozásának nyilvános helyeken. Megjegyzendő, hogy az önrendelkezési jog más tekintetben sem korlátlan. Ilyen korlátnak tekinthető pl. a Ptk. 75. § (3) bek.-ben megjelölt közérdekre való hivatkozás. A hatályos jog szerint nem rendelkezhetünk korlátlanul pl. saját szerveinkkel élők közti szervátültetés esetén, vagy nem végezethetünk orvosilag indokolatlan műtétet (öncsonkítást).

— Judit J. Thomsonnak a hegedűművészre felépített érve több irányú bírálatban részesült. Ezek szerint Thomson csak önkéntesen vállalt kötelezettségeket ismer el, holott a gyermek iránti kötelezettség nem önkéntes. Például az apa

gyermektartásdíj fizetési kötelezettsége, függetlenül attól, hogy a gyereket akarta-e vagy sem.

Thomson figyelmen kívül hagyta többek közt azt is, hogy az abortusz nem „valaminek a megvonása”, hanem egy (emberi!) lény elpusztítása, akinek egyébként „joga van” — mint a megszületett gyermeknek is — szülei gondosodására.

Thomson érvelése annyiban is hibás, hogy a terhesség nem passzivitásra ítélt, valakihez való hozzákötöttséget jelent, terhes állapotot — mint a hozzákötött hegedűművész esetében —, hanem általában pozitív, emelkedett hangulatot, ahol a várandós anya munkát végezhet, teljes életet élhet.

bb) Az abortusz azért igazolható, mert a gyermekszülés nagyobb egészségügyi kockázatot jelent, mint az abortusz, s erre senki nem kötelezhető. Ezt az érvet leginkább azzal lehet cáfolni, hogy az élet veszélyeztetése ma már mind a gyermekszülésnél, mind az abortusznál minimális kockázatot jelent, a mortalitási adatokban a különbség 0,008%. Az abortusz következményeiről szóló statisztikák egyébként is megbízhatatlanok. A „pro life” oldal különben is elismeri a terhességmegszakítás jogosságát az anya életveszélye esetén [**A szerkesztő megjegyzése: ez azonban nem jelent erkölcsi szempontból való megengedhetőséget is**] (kb. 100.000 szülésből 2 eset).

A változatos bemutatásból látszik, hogy az abortusz-legalizáció liberális érvrendszere — akár az emberi élet (személy) kezdetére, akár más érvre hivatkozik — a nemzetközi gyakorlatban erősen vitatott.

B. A pro life nézetrendszer

A pro life nézetrendszer — amelyet helyesnek ismerünk el — fő pontja az emberi élet kezdetére, és a magzat személy voltára összpontosít. A kiindulópont helyes; jogilag, orvosilag, erkölcsileg alátámasztható, védhető.

E nézet szerint az abortusznál embert pusztítanak el. A terminológia részben változik, amennyiben ezt *emberölésnek* vagy *magzatelhajtásnak (magzatölésnek)* minősítik.

---

mert csak így tud életben maradni. Mivel a hegedűművésznak abszolút életjoga van, ezért életük végéig összekötve kell, hogy maradjanak. Thomson szerint a hegedűművész semmi körülmények között nem követelheti, hogy más testét használja, ezért lekapcsolható az igénybevett személyről.

² Francis J. Beckwith: *A testünkhöz fűződő személyes jogaink, az abortusz és a hegedűművész kikapcsolása*. Mérleg 92/3. 254-255. old.

A magzatölés terminológiája azért is elfogadható, mert az abortusznál vitathatatlanul *ölési cselekményről* van szó, s a *magzat* fogalmának használata sem lehet vitatott. (A korábban és jelenleg elfogadott „magzatelhajtás” kifejezés gyökere valószínűleg az ókori és középkori, a mai terhességmegszakítási technikáktól eltérő abortív italok használatára utal.)

Minthogy a magzat *ember, (alakulóban lévő) emberi személy*, az abortusz megengedhetőségének kérdése csak akkor merülhet fel, ha a terhesség vagy a szülés az *anya életét veszélyezteti*. Ebben az esetben, mivel azonos értékskálán elhelyezkedő jogok kollíziójáról van szó, az *anyát* (kizárólag az anyát!) *döntési jog* illeti meg. **[A szerkesztő megjegyzése: (Keresztény) erkölcsi szempontból a terhesség megszakítása ebben az esetben sem engedhető meg.]** Az orvos viszont — kellő tájékoztatás mellett — az anya döntéséig mindkét életet védeni köteles. Az anya döntését tiszteletben kell tartania: így, ha az anya úgy dönt, hogy élete kockáztatásával — vagy élete árán; mindkét esetre van gyakorlati példa — világra hozza gyermekét, az orvos nem szakíthatja meg a terhességet. Ez az esetkör inkább elméleti jelentőségű: az orvostudomány mai állása mellett kb. 100.000 szülésből egy veszélyezteti az anya életét.

A pro life nézetrendszer szerint megkülönböztetendő, hogy az abortusz *eszköz-e* vagy *következmény*. Ha az abortusz eszköz (*direkt abortusz*), az elsődleges cél a magzat elpusztítása, különböző okokból. Ha az abortusz következmény (*indirekt abortusz*), a cél az anya életének megmentése és a terápiás beavatkozásnak mintegy velejárója a magzat pusztulása.³

Az indirekt abortusz megengedhetőségét a katolikus egyház is elfogadja.

Ezen az eseten kívül az *abortusz jogi megengedettsége korunkra jellemző jogpolitikai döntés*.

Ez a megengedő jogpolitikai döntés születhet a jogrend szabályainak súlyos megsértésével (pl. magyar joggyakorlat 1953-2000), de formálisan beleilleszhető az adott állam jogrendjébe (jogállamok joggyakorlata, magyar joggyakorlat 2000-tól). Ebben az esetben az *abortuszt engedélyező jogszabályok formálisan jogosak*,

³ Ld. 1. alatt Mauro Cozzoli: *A humánembrió; normatív etikai vonatkozások*. 315. old.

*lényegüket tekintve viszont szemben állnak a jogrendszer és az erkölcs alapjaival, hagyományaival. „Non videtur esse lex, quae iusta non fuerit” — az igazságtalan törvény önellentmondás, az ilyen törvény megszűnik törvény lenni, vagyis nem kötelez. Az ilyen törvénnyel szemben köteleesség a lelkiismereti ellenállás.*⁴

Ez a lelkiismereti ellenállási köteleesség elismert a hatályos jogrendszerben. Ennek több megnyilvánulási formája lehetséges minden jogrendszerben, így a jelenlegi magyar jogban is:

- az orvosok, egészségügyi dolgozók megtagadhatják az abortusz eljárásban való részvételt (Orvosetikai Deklarációk. 1992. évi LXXIX tv. 14. §, Alk. 60. § stb.);
- az egyházak, hívők, minden jogszabályban megengedett módon tiltakozhatnak a megengedő jogszabály ellen, felhívhatják híveiket, ne éljenek az abortusz lehetőségével (erre a jogállamban egyértelmű lehetőségre Kilenyi Géza is felhívja a figyelmet a 64/1991. (XII. 17.) Abh.-hoz fűzött párhuzamos véleményében);
- keresztény képviselő nem szavazhat olyan szabályra, amely alapvetően szabaddá teszi az abortuszt, olyan szabályozásra pedig, amely korlátozásokat tartalmaz, csak akkor, ha a korábbi szabályozás még szabadosabb volt;⁵
- a tudomány szabadsága, a véleménynyilvánítás szabadságának elve alapján tiltakozás a tudományos élet és a közélet fórumain.

Előadhatók azonban további érvek is a keresztény kultúrkörön kívül érvényes zsidó, illetve hindu és japán jog köréből.

- Az abortusz a *közérdek* ellen hat, mivel a népesség fogyását okozza (zsidó jog). Érdekes módon ezt az érvet az európai kultúrkörben — a portugál Alkotmánybíróság döntésének kivételével — jóformán nem veszik figyelembe, holott a katasztrofális európai (és magyar!) demográfiai helyzet indokolná ezt.

⁴ Vö: :Szent Ágoston: *De libero arbitrio* T. 5. 11. PL. 32, 1227. Vö. Aquinói Szent Tamás: *Summa Theologiae* I-II. q. 95. a. 2.; cit.: 1. alatt Mauro Cozzoli, 336, 340.

⁵ Evangelium Vitae 73, 72.

- Az abortusz, sokszoros tapasztalat szerint, legális körülmények között is *veszélyezteti a nő egészségét* (zsidó jog). A „nil nocere” (ne árts) elv jegyében orvostikailag is alátámaszthatatlan, hogy élet- és egészségvédelemre hivatott szervezet — illetve hivatás — tömegméretekben végez [alapvetően életellenes (Szerk.) és] egészségre ártalmas beavatkozást.
- A *gazdasági-szociális abortusz engedélyezési ok diszkriminációt* jelent gazdag és szegény között (zsidó jog). Ez az érv szintén nehezen cáfolható. A hatalmas anyagi eszközöket központosító modern állam nehezen tudja megmagyarázni, miért teszi lehetővé, hogy a szegény ember az anyagi gondok szorításából megszületendő gyermeke (az állam jövőendő polgára) elpusztításával meneküljön. Ebben az esetben a szociális biztonságot ígérő állam (pl. magyar Alkotmány) alapvető alkotmányos kötelessége a segítségnyújtás: a szociális ok, a szükséghelyzet kiküszöbölése. (Ezt az elvet a magyar alkotmánybírák közül Dr. Zlinszky János mondta ki a 64/1991 (XII. 17.) Abh-hoz fűzött különvéleményében.)
- Az abortusz *embertelen, antihumánus cselekedet* (hindu jog). Szintén nehezen vitatható, gyakorlatias érv. Az abortusz esetében az ember vitathatatlanul saját utódját pusztítja el, olyan beavatkozás során, amely a modern egészségügy keretei között is megalázó, embertelen, a nő részére súlyos fizikai-pszichikai megpróbáltatást jelent. Ez vitathatatlanul antihumánus beavatkozás. Egyetemesen elfogadottnak tekinthető, hogy a jog követendő, elfogadott, igazságos, célkitűző normarendszer. Ezért a jog nem törvényesíthet(-ne) antihumánus magatartást.
- *A gyerek apjának érdeke.* (Japán jog.)⁵ Tudomásom szerint egyedül a japán jog kívánja meg az abortuszhoz a gyerek apjának beleegyezését. A jelen engedélyezési joggyakorlatok teljességgel figyelmen kívül hagyják az apa jogait, érdekét. Pedig a magzat felerészben apjától származik, apjának is gyermeke („jogutódja”), akit vele

kapcsolatban — megszületése esetén — pontosan meghatározott szülői jogok és kötelezettségek illetnek meg. A hatályos jogrendszerek, abortusz-liberalizációs írárok hallgatnak erről, az apai jogokat diszkriminatív módon érintő helyzetről. Néhány országban (Izrael, USA, Dél-Afrika, Magyarország) az apa bevonható a tanácsadásba vagy szociális ok esetén nyilatkozatot tehet, mégis, a folyamatban sehol *nincs joga* arra, hogy gyermeke megszülethessen (a római jogban az „apa joga” elleni cselekmény is volt az abortusz). Vagyis az apának a beavatkozással szemben sehol nincs „vétőjoga”. Ezt a tényt csupán azért említem meg, hogy a jelenlegi legalizálási rendszer jogelméleti hiányosságait bemutassam. Nyilvánvaló, hogy az apai beleegyezés megkívánása formalitást eredményezhet; adott esetben „képzelt apa” is megadhatja a nyilatkozatot — mint ahogy erre Japánban sok esetben sor kerül —, s ez nyilván nem kívánatos megoldás.

Az önrendelkezési jog primátusával szemben tehát a következő, a korlátozás-tiltás irányába mutató érvek hozhatók fel:

- a magzat ember, tehát személy (alakulóban lévő személy) volta, az európai erkölcsi-jogi hagyományok alapján;
- a közösségnek (államnak) a szaporodáshoz fűződő közérdeke (zsidó jog);
- az anya egészségének védelme (zsidó jog);
- diszkriminációmentesség a szociális helyzet alapján (zsidó jog);
- antihumánus cselekedet (hindu jog);
- az apa akaratával szembeni cselekmény (japán jog – római jog).

A korlátozás irányába mutató érvrendszer tehát *komplex*, nem korlátozható a magzat ember-személy (alakulóban lévő személy) mivoltára.

A problémakör elemzése kapcsán szólni kell — legalább érintve a kérdést — a művi megtermékenyítés során fogamzott magzat helyzetével. Ebben az esetben nincs meg a természetes, szoros helyi kapcsolat a nemző szülők és a magzat között. A magzat mintegy

⁵ Albin Eser – Hans Georg Koch: *Schwangerschaft – Abbruch im internationalen Vergleich*. Nomos Verlag Teil 2. 1989. Kuniji Shibahara; Japán 565. o.

érzékeltően individualizálódik a folyamatban. Ennek ellenére a mai jogalkotásban kevés jelét lehet látni annak, hogy a magzat emberi személyként, jogokkal felruházva szerepelne a folyamat alanyaként; sokkal inkább annak lehetünk tanúi, hogy a magzat az eljárásban „*eldologiasodik*”, s a kérdés az, hogy ki, mikor, hogyan „*rendelkezhet*” az eldologiasodott magzat felett.

A jogi szabályozás jellemzői, tendenciái

Az életvédelem és az abortuszszabályozás kérdésköre *komplex*, megtalálhatók benne a büntetőjog, az alkotmányjog, a polgári jog, a szociális jog, az orvosi jog, az egészségügyi-igazgatási jog elemei.

A kérdéskör mindenütt erősen vitatott. Az engedékeny (liberális, pro choice) és a tradicionális (konzervatív, pro life) szabályozás hívei mindenütt szemben állnak egymással e kérdésben, és a társadalom is megosztott.

Korunk jogalkotási modelljeiben erre a kérdésre vonatkozólag a következő tendenciákat észlelhetjük:

- A terhesség megszakítása *nem kívánatos, jog által nem támogatott magatartás*. A jogalkotás számos országban tapasztalható engedékenysége, liberalizálódása nem jog általi elfogadottságot, támogatottságot jelent, hanem a korra jellemző *sajátos jogpolitikai döntést* tükröz. Ennek lényege az, hogy a jogalkotó *más érdekek védelmében* lemond a magzati élet abszolút védelméről. (Egyedül Kínáról mondható el, hogy a jog — a népesedéspolitikai negatív célok szolgálatában — kifejezetten támogatja a terhesség korlátlan megszakítását.)

— A kérdés minden ország jogában szerepel a büntető törvénykönyvben. Ennek ellenére a büntetőjog jelentősége visszaszorult, a kérdés erősen *dekriminalizálódott*. Ez a következőkben nyilvánul meg:

- a) a büntetőügyek száma az elmúlt évtizedekben a töredékére zsugorodott;
- b) konkrét büntetőügyek a következő esetekben fordulnak elő: az anya akarata ellenére végzett abortusz esetén, nem feljogosított személy által végzett abortusz esetén,

illetve az engedélyezett állami szabályozás megkerülésével végzett abortusz esetén. Különösen súlyosbító körülmény ezekben az esetekben az anya egészségkárosodása, illetve halála.

- c) az abortuszt végeztető nőt a fenti esetekben is vagy enyhébben, vagy egyáltalán nem büntetik.

(Ezek a folyamatok természetesen nem jellemzőek a jelenleg is erőteljesen tiltó-korlátozó mohamedán és dél-amerikai országokra.)

- A dekriminalizálódás mellett megerősödött a kérdés *alkotmányjogi-polgári jogi* vonulata; itt elsősorban a *jogok kollíziója* áll a kérdés középpontjában (önrendelkezési jog – életjog).
- A dekriminalizáció másik hatása, hogy e kérdés *gyakorlati jogi következményei* átkerültek az *orvosi jog, az egészségügyi igazgatási jog*, illetve a *szociális jog* területére. Ennek keretében a korábban említett nem kívánatos magatartás visszaszorítása, korlátozása a következő eszközökkel történik:
  - a) indikációs szabályozás esetén az indikációk szűkítése;
  - b) a kötelező tanácsadás bővítése, kiterjesztése, a magzat védelmének kiemelésével, beleegyezés megkívánása kiskorúak esetén, a tanácsadás utáni várakozási idő előírása, nyomtatványok kitöltése stb. (orvosi jogeljárás korlátozások);
  - c) a „válsághelyzet”-ben, szociális nehézségek között élő anyának konkrét anyagi segítség, tényleges gondozás felajánlása, örökbefogadás megkönnyítése (*szociális jog*).

Természetesen a *jog alakulását e tekintetben sem tekinthetjük lezártnak*. Valószínűnek tarthatjuk, hogy a jelenlegi *pusztító egészségügyi, demográfiai, erkölcsi, családi-emberi jogi* folyamatok tudatosulásával előbb-utóbb *világtörténelmi korszakváltás* következik be.

E korszakváltás során a globalizálódó-materializált világ átalakul, s ismét erkölcsi-metafizikai súlypontú világnép alakul ki. Ennek a folyamatnak először *erkölcsi téren* kell megindulnia,

bekövetkeznie; az erkölcsi világgép átalakulását (vagy visszaalakulását) követheti a jogi normarendszer átalakulása (vagy visszaalakulása). E folyamatok csírájukban mindenütt elkezdődtek, de további sorsukról, fejlődésükről ma még nem lehet megalapozott véleményt mondani.

Prof. Dr. Jobbágyi Gábor
jogász; tanszékvezető egyetemi tanár

AZ IN VITRO FERTILIZÁCIÓ ERKÖLCSI ÉS JOGI ASPEKTUSAI

Moral and Legal Aspects of *In Vitro* Fertilization

In vitro fertilization is well known by Hungarian legislation of today. Formulation of respective counter-arguments has become actual on account of certain planned governmental steps based on a recent parliamentary decision. As bright circles of the society as possible should be made informed on them, in order to promote the benefit of as many people as possible.

According to the parliamentary decision the government should 1) formulate propositions in order to make possible sterility treatment also for couples in unfavorable financial circumstances, 2) elaborate principles and rules for publication and comparison of results of those centres active in this field, 3) organize a campaign in the school year 2005/2006 in order to make known risk factors inducing sterility, organize continuous postgradual formation of specialists, popularize especially among the young the institution of marriage and founding a family, 4) make elaborate by competent professional corporations directives and rightlines for specialists (in andrology and gynecology) working outside sterility treatment centers, 5) study positive and negative possible consequences of abolishing the up-to-date obligatory anonymity of reproductive cell donors, 6) re-examine regulation of paying back credits given to young pairs treated for sterility who miss terms of promised taking children, 7) make a report to the Parliament on the above points 1) – 2) and 4) – 6).

The promised responsibility for proper and sound family life is to be fully acknowledged, but at the whole conception outlined serious exceptions must be taken.

Heterologous *in vitro* fertilization is inconsistent with the indissoluble unity of marriage, the dignity of consorts and the rights of the children.

Also homologous *in vitro* fertilization is morally and legally unacceptable, as by this means the offspring becomes product of skilled laboratory technologies, subject to physicians' and biologists' domination. Medical-technical aid is admissible only if it alleviates but does not replace natural marital act.

Various methods of artificial fecundation are in fact contrary to human life, even if practised with good intentions of serving it, as they separate induction of life from the whole human marital act and embryos produced in surplus number are exposed to life-danger or even directly killed. Human embryos may never be used as biological material to medical or biological experiments. The end does not justify the means.

Killing of surplus embryos is taken by church right for criminal act, which in the case of effectiveness is by western church right punished by excommunication *ipso facto*. Human dignity may not be confused with biological or social quality of life. Correct language, too, is morally and juridically required: real possibility of embryo loss in connection with medical or surgical interventions may not be concealed.

The cross of childlessness requires help — but not by any means. Correct and sound attitude to family life, value and dignity of human life must be confirmed and diffused, first of all by appropriate education.

Az in vitro fertilizáció ismert a mai magyar állami szabályozásban.¹ Ennek megfelelően erkölcsi és jogi minősítésének szempontjaival már jó ideje foglalkoznak a szakemberek.

A téma aktualitását a meddőséggel kapcsolatos problémák átfogó kezelésére vonatkozó intézkedési terv kialakításáról szóló 62/2005. (VI. 28.) OGY határozat és az abban foglalt feladatokról szóló kormány-lépések adják. Ezek miatt szükségesnek láttam megfogalmazni az in vitro fertilizáció vonatkozásában fennálló erkölcsi és jogi ellenérveket. Közlésük különösen azért fontos, mert ezek talán a jogászai szakmán belül is kevésbé ismertek. A jelen írás célja tehát elsősorban az, hogy a témában releváns érveket szélesebb körben tegye ismertté, s ez által minél több ember javát szolgálja.

Az Országgyűlés a meddőség társadalmi problémájának átfogó kezelésére a következő, hét pontból álló határozatot hozta:

I. Az Országgyűlés felkéri a kormányt arra, hogy egy éven belül dolgozzon ki olyan javaslatokat, amelyek lehetővé teszik, hogy kedvezőtlen anyagi helyzet, szegénység ne lehessen akadály a meddőségi kezelésben való részvételnek, különös tekintettel a rászoruló párok támogatására.

II. Az Országgyűlés felkéri a kormányt, hogy saját hatáskörben, az adatvédelmi országgyűlési biztos, az Országos Egészségpénztár, a meddőségi centrumok, illetve az érdekvédelmi, civil szervezetek bevonásával félén belül alkossa meg a meddőségi kezelést nyújtó intézmények eredményességi mutatóinak nyilvánosságát biztosító elveket és szabályokat. Határozza meg *a)* a kötelezően nyilvánosságra hozandó eredményességi adatok, statisztikák körét; *b)* a nyilvánosságra hozatal módját és helyét,

---

¹ Az ezzel kapcsolatos rendelkezések az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény IX. fejezetében; az emberi reprodukcióra irányuló különleges eljárások végzésére vonatkozó, valamint az ivarsejtekkel és embriókkal való rendelkezésre és azok fagyasztva tárolására vonatkozó részletes szabályokról szóló 30/1998. (VI. 24.) NM rendeletben; az egészségügyi szolgáltatók és működési engedélyük nyilvántartásáról, valamint az egészségügyi szakmai jegyzékről szóló 2/2004. (XI. 17.) EüM rendeletben; az egészségügyi szolgáltatások nyújtásához szükséges szakmai minimumfeltételekről szóló 60/2003. (X. 20.) ESzCsM rendeletben (szakmakód: 0403); és az egészségügyi szakellátás társadalombiztosítási finanszírozásának egyes kérdéseiről szóló 9/1993. (IV. 2.) NM rendeletben található meg.

biztosítva a hozzáférés lehetőségét minden érdeklődő számára; *c)* az ellenőrzés módját.

III. Az Országgyűlés felkéri a kormányt, hogy — közoktatási, egészségügyi szolgáltatást nyújtó intézményeket, civil szervezeteket is bevonva — 2005. augusztus 31-ig dolgozzon ki kampánytervet, és a 2005/2006. tanévben indítson felvilágosító kampányt, amelynek célja, hogy a lakosság széles köre megismerkedjen a meddőség problémájával, a meddővé válás rizikófaktorjaival. Ennek keretében: *a)* A családalapítás előtt álló, fiatal korosztályok részére biztosítsa a meddőséggel kapcsolatos felvilágosítást a közoktatás részeként. *b)* Szervezze meg a meddőség megelőzésében és kezelésében érintett szakemberek felvilágosítását, folyamatos képzését. *c)* Fordítson hangsúlyt a meddővé válás egészségügyi, életmódbeli, fogyasztói szokásokra, környezetszennyezési, valamint pszichés tényezőkre visszavezethető okainak feltárására, azokkal szembeni visszaszorító kampányra. *d)* Népszerűsítse a társadalom, de különösen a fiatalok körében a családalapítást és a házasság intézményét, valamint mutassa be a gyermekvállalás előnyeit és szépségeit, valamint a felvilágosító kampány keretében helyezze előtérbe a családi életet és az arra való nevelést.

IV. Az Országgyűlés felkéri a kormányt, hogy megfelelő szakmai testület bevonásával gondoskodjon a meddőségi protokoll, illetve szakmai eljárási rend kidolgozásáról a nem meddőségi centrumban dolgozó szülész-nőgyógyász, illetve andrológus szakorvosok számára.

V. Az Országgyűlés felkéri a kormányt, hogy bízta meg a Humánreprodukciós Bizottságot annak kivizsgálásával, hogy bioetikai jogi szempontból milyen — pozitív illetve negatív — következményekkel járna a petesejt-adományozás esetén az ivarsejt adományozó anonimitásának jogszabály szerint kötelező jellegének eltörlése. Az Országgyűlés felkéri a kormányt a teljes vonatkozó joganyag felülvizsgálatára, a nem koherens jogszabályi rendelkezések módosításának előkészítésére és kezdeményezésére. Az Országgyűlés felkéri a kormányt, hogy vizsgálja meg a lombik-programban részt vevők körének bővítési lehetőségeit. A kormány a felülvizsgálatot két évente ismétlje meg.

VI. Az Országgyűlés felkéri a kormányt, hogy vizsgálja felül a 12/2001. (I. 31.) Korm. rendeletnek a gyermekvállalást tervező párok

által igénybe vehető megelőlegező lakásépítési kölcsön visszafizetésére vonatkozó szabályozását. Szükséges felülvizsgálni, hogy azokban az esetekben, amikor a gyermekvállalás egészségügyi okok miatt nem valósult meg a jogszabály szerinti határidőn belül, a támogatás visszafizetésének határideje meghosszabbítható-e az IVF-kezelésben részt vevő meddő párok számára.

VII. Az Országgyűlés felkéri a kormányt, hogy az I-II. és IV-VI. pontokban foglalt feladatokról 2005. szeptember 30. napjáig készítsen előterjesztést.

Egyetértek az országgyűlési határozatnak és a kormány-lépéseknek azzal a részével, amely szerint a kormányzat, azon belül a kormány felelősséggel tartozik a házasság, a család intézményének védelméért. Így azért is, hogy — tisztességes tájékoztatás útján — kellő hangsúlyt kapjon a házasság célja, a házastársak java, a gyermekek nemzése és nevelése, a házastársi szerelem helyes gyakorlása és az ennek megfelelő egész családi élet. Megfelelően mutassák be annak szépségeit, a házastársak és igaz szerelmük méltóságát, kölcsönös megbecsülését, bensőséges igazságát; vagyis előtérbe kell helyezni a házasságon (házassági szövetségen) alapuló, a gyermekeket szerető (szeretettel elfogadó és felnevelő) családi életet, és az arra való helyes nevelést, szemléletformálást [vö. OGY hat. III. d) pont].

Az országgyűlési határozatban és a kormány ezzel kapcsolatos lépéseiben megjelenő koncepcióval azonban alapvetően — az alábbiak miatt — nem értek egyet.

A heterológ in vitro fertilizáció ellentmond a házasság egységének, a házastársak hűségének és méltóságának, a szülői hivatásnak, és a gyermek jogának, hogy házasságban és házasság által fogadjon és szülessen a világra. Egy harmadik személy ivarsejtjeinek felhasználása abból a célból, hogy sperma vagy petesejt álljon rendelkezésre, törést jelent a házastársak kölcsönös elkötelezettségében, és súlyos megsértése a házasság egyik lényeges tulajdonságának, az egységnek. Az ilyen technikák nem veszik tekintetbe a házastársaknak az apaságra és anyaságra szóló közös és együttes hivatását, hogy csak egymás által legyenek apává és anyává, és olyan törést hoznak létre, amely szétválasztja a genetikus szülőséget, kihordási szülőséget és a felnevelés felelősségét, ami a családból kiindulva károsan visszahat a társadalomra is. A

házastársak kizárólagos joga és kötelessége, hogy kizárólag a másik által váljanak apává és anyává.

Morálisan és jogilag is megengedhetetlen házasságban nő megtermékenyítése a férjétől különböző férfitől származó spermával; ugyanígy elfogadhatatlan egy másik, a feleségtől különböző nő petesejtjének megtermékenyítése a férj ondóival. Házasságon kívül élő nő megtermékenyítése, legyen akár hajadon, akár özvegy, erkölcsileg és jogilag szintén nem igazolható, bárki is legyen a donor.

Erkölcsei és jogi szempontból elfogadhatatlan a homológ in vitro megtermékenyítés is. Ez önmagában megengedhetetlen, mert ellentmondásban van a szaporodás méltóságával és a házastársi egységével, akkor is, ha mindent megtesznek az emberi embrió halálának elkerülésére. Az in vitro fertilizáció esetén ugyanis a fogantatás nem házassági aktus eredménye, nem a házastársak közötti szerelem specifikus aktusának gyümölcse, hanem technikák által jön létre, amelyek meghatározzák feltételeit és megszabják eredményét. Ez nincs összhangban az emberi utódnemzésre jellemző „ajándékozás” logikájával; tárgyakra és eredményekre jellemző „produkciónak” és „uralomnak” felel meg. Ebben az esetben a gyermek nem úgy fogan a világra, mint a szeretet „ajándéka”, hanem mint laboratóriumi „termék”; élete és identitása rá van bízva az orvosok és a biológusok hatalmára; eredete és rendeltetése fölé a technika uralmát vezetik be. Az életet sem úgy tekintik már, mint Isten ragyogó ajándékát, az ember felelősségére és szerető őrzésére, tiszteletére bízott szent valóságot. Az élet egyszerűen „dologgá” válik, amelyet kizárólagos, szabadon uralható és manipulálható tulajdonnak tekintenek.

A homológ mesterséges ondóbevitel a házasságban sem megengedett, kivéve azt az esetet, amelyben a technikai segítség nem helyettesíti a házastársi aktust, hanem megkönnyíti azt, és segít annak természetes célját elérni.

Az utódnemzés terén minden orvosi eszköznek és beavatkozásnak az kell, hogy legyen a funkciója, hogy segítse — és sohasem az, hogy helyettesítse — a házastársi szerelem aktusát. Az orvos az emberek és az emberi szaporodás szolgálatában áll: nincsen hatalma rendelkezni fölötte vagy dönteni róla. Az orvosi beavatkozás akkor tiszteli az emberi méltóságot, ha a házastársi aktus támogatását célozza. Ha az orvosi beavatkozás a házastársi aktust helyettesíti,

akkor nem áll a házastársi egyesülés szolgálatában, ahogy az rendjén lenne, hanem kisajátítja magának a szaporodást, és így ellentmond a házastársak és a még meg nem született gyermek méltóságának és elidegeníthetetlen jogainak.

Fontos tudni: a házasság nem arra jogosítja fel a házastársakat, hogy gyermekük legyen, hanem csak azon természetes aktusok végrehajtására, melyek önmagukban a szaporodást célozzák. A gyermek utáni vágy a házastársak részéről, bármennyire őszinte és mélységes is, nem teszi jogossá az emberi szülőséggel és az új emberi lény méltóságával ellentétes technikák alkalmazását. A gyermek utáni vágy nem ad semmiféle jogot arra, hogy valakinek gyermeke legyen. A gyermeknek jogai vannak, s mint emberi lény nem akarható úgy, mint valami „tárgy”. A gyermek nem járandóság, hanem „ajándék”.

Az ember méltósága megköveteli, hogy isteni ajándékként és a házastársi aktus gyümölcseként jöjjön a világra. Ez az aktus sajátosan és specifikusan a házastársak közötti, egyesítő és életet fakasztó szerelemhez tartozik, vagyis természeténél fogva helyettesíthetetlen.

Az emberi lény olyan nemzés gyümölcse, amely a házastársi szövetségben egyesült szülőknek nem csak biológiai, hanem *lelki* egyesüléséhez is kötött. A gyermek nemzésének a kölcsönös ajándékozás (születési szeretete) gyümölcse kell lennie; fogantatása és léte nem lehet orvosi beavatkozás eredménye, mert ez azt jelentené, hogy tudományos technológia tárgyává alacsonyítanák le. A termékenységet nem lehet a férfi és a nő önkényes döntésének alávetni.

Azt is látni kell, hogy a mesterséges megtermékenyítés különféle módoszatai is — amelyek látszólag az élet szolgálatában állnak, s nemegyszer pozitív szándékkal végzik ezeket — valójában kaput nyitnak az élet elleni új támadásoknak. Eltekintve attól, hogy erkölcsileg elfogadhatatlanok, mert kiszakítják az életfakasztást a házastársi aktus emberi egészéből, ezeknek az eljárásoknak igen nagy hányada sikertelen: nem annyira a megtermékenyülés szempontjából, hanem mert az embrió fejlődése nem történik meg, s ezzel halálveszélynek teszik ki az éppen megfogant emberi életet. Továbbá olykor a beültetéshez a szükségesnél nagyobb számban történik a megtermékenyítés, s az úgynevezett „számföltre” embriókat elpusztítják vagy tudományos és orvosi kísérletekhez használják föl

(lefagyasztás, élet-, felfüggesztés” is jár-, hat” az eljárással); valójában azonban az emberi életet egyszerű „biológiai anyag” szintjére fokozzák le, amivel szabadon rendelkező-, „het”-nek.

Hangsúlyozandónak tartom, hogy a jog nem lehet erkölcsellenes: nem jog az, ami nem igazságos. Fontos bioetikai alapelv, hogy nem minden etikus, ami technikailag lehetséges, mivel nem minden beavatkozás válik javára az embernek; továbbá: a jót nem a rosszon keresztül kell elérni. A jó cél nem tesz jót semmilyen önmagában rossz eszközt. A cél nem szentesíti az eszközt. Semmilyen (akár jónak is tartott) cél nem igazolhat olyan eszközt, amely embriók sorozatos elpusztításával jár. Értelemeszerűen ide tartozik az az érv is, hogy ahol alapvető értékről van szó — és az emberi élet ilyen — ott mindig a védelem szempontjából szigorúbb („tutorista”) álláspontot kell képviselni. (A szakirodalomban ld. még a „csúszós lejtő érv”-et.)

Az ún. „számföltre” embrió(k) elpusztításával járó eljárás különösen nem jó eszköz a születésszám növelésének elérésére. A hatályos egyházi jog ezt a nyugati egyházban kísérleti stádium esetében emberölés kísérlete miatti büntetendő cselekményként tárgyalja, meghatározott büntetésekkel, amikor pedig a büntetendő cselekmény eredményes, az önmagától beálló kiközösítéssel büntetni rendelt magzatelhajtás bűncselekménye valósul meg.²⁾ A keleti egyházi jog szerint ilyenkor emberölés kísérlete, illetve eredményes magzatelhajtás miatti büntetendő cselekmény megvalósulásának esete áll fenn.^{3) 4)} Az emberi méltóság nem keverendő össze az élet biológiai, vagy szociális minőségével; a méltóság az embernek, mint embernek sajátja, pusztán létbe van írva, fogantatása pillanatától kezdve. Az ember léte és létének minősége nem áll azonos etikai és jogi síkon. Nem a létminőség bizonyos kritériumok alapján meghatározott foka ad jogot a védelemhez és az élethez, hanem az emberlét maga.

A helyes nyelvezet korrekt alkalmazása is etikai és jogi követelmény, ami — a téma szempontjából — azt jelenti, hogy minden olyan orvosi (művi vagy gyógyszeres) beavatkozás esetében,

²⁾ Codex Iuris Canonici 1397. ill. 1398. kánon.

³⁾ Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium 1450. kánon 1. § illetőleg 2. §.

⁴⁾ Részletesen ld. HÁMORI Antal, *Életvédelem a katolikus Egyház jogrendjében (világi jogi összehasonlítással)*, Bp. 2005. PPKE; 406.

ahol (akár a beültetés előtt, akár azt követően) embrióvesztés — fizikai értelemben vett — lehetősége áll fenn, ezt a tényt nem hallgathatják el.

Az országgyűlési határozatban tükröződő koncepció (felfogás) a bioetika nemzetközi és hazai irodalmában általánosan elfogadott alapelvekkel is ellentétes. Ilyenek: az „autonómia tisztelete”, „nem ártás” („Ne árts!” — vö. „Ne ölj!” parancsa), „jótékonyság” („Segíts!”), „igazságosság”, „szabadság és felelősség”.

Határozott véleményem, hogy a gyermektelenség keresztjén hatékonyan segíteni kell, ám nem szabad „mindenáron” — bármely eszközt, illetve módszert alkalmazva — a gyermektelenség megszüntetésére törekedni. A felelős szülőség gyakorlása semmiképpen sem történhet már megfogant élet elpusztításával (ld. pl. ún. „számföltre” embriók).

A helyes szándék és gyakorlat kialakítása elsősorban a szemléletformálástól, neveléstől függ. Ennek keretében megfelelően hangsúlyozni kell, hogy a gyermek és a család nem teher, nem nyűg és gond, hanem a boldogság forrása és a jövő záloga. Az emberi élet a fogantatás pillanatától a természetes végéig szent, sérthetetlen, alapvető, örök érték. Nem pusztán személyes, hanem közösségi, társadalmi érték is; minden személyi jog forrása és feltétele. Az ennek megfelelő, teljes, feltétlen jogi védelmét minden társadalomban biztosítani kell.

A házassági szövetségben a férfi és a nő az egész élet olyan kizárólagos és felbonthatatlan közösségét hozza létre egymással, amely természeténél fogva a házaspár javára, gyermekek nemzésére és nevelésére irányul. A semmilyen emberi hatalommal sem pótolható, törvényesen kinyilvánított házassági beleegyezésben a férfi és a nő visszavonhatatlan szövetségben – házasság létesítése céljából – kölcsönösen átadják magukat egymásnak és elfogadják egymást. A házassági szövetség kitarja a házastársakat a szeretet és az élet időtlen közösségére, és a gyermekek nemzésével teljesedik ki. A házastársak szerelmének bensőséges egyesülése egyetlen és megoszthatatlan, egyszerre egyesítő és utódnemző, házastársi és szülői („az élet forrása”).

A házasság és a család az élet szolgálatában áll: a gyermek a házastársak szeretetének gyümölcse, akivel kölcsönösen megajándékozzák egymást („ketten egy testté lesznek”). A gyermek

a házasság legszebb ajándéka, és éppen a szülők számára lesz a legnagyobb kincs. A házastársak sajátos küldetését az emberi élet továbbadásában és felnevelésében kell látnunk. Az életnek csak gondos sáfárai vagyunk, és nem szuverén urai; a mi feladatunk, hogy az életet hálával, szeretettel elfogadjuk és megőrizzük.

Azok a házastársak, akik kimerítették a jogos orvosi segítségnyújtás lehetőségeit, azaz azt a technikai segítséget, ami a házastársi aktust nem helyettesíti, hanem megkönnyíti, segít annak természetes célját elérni, és mégis terméketlenek maradnak, bekapcsolódhatnak az elhagyott gyermekek örökbefogadásának és mások javára végzett egyéb nagylelkű segítségnyújtásnak a szolgálatába.

A társadalmi szemlélet kedvezőbbé formálása, a nehéz helyzetben lévő szülők anyagi, erkölcsi, egészségügyi és szociális megsegítése az egész társadalom javát szolgálja, hiszen növeli a bizalmi tőkét és a szociális érzékenységet. Mindez kedvezően hat vissza a családokra, növeli a gyermekvállalási kedvet, ami a társadalom gazdasági érdeke is.

A helyes szemléletformálást nagymértékben segítheti a helyes szóhasználat is, például a „terhesség” szó helyett a mai magyar állami szabályozásban — hál’ Istennek — egyre inkább előforduló „várandósság” („áldott állapot”) kifejezés alkalmazásával.

Meggyőződésem szerint az előzőekben említett értékek segíthetnek abban, hogy boldog, élet- és családbarát társadalomban élhessenek utódaink (is). Ezeket az értékeket irányadónak tekintem az oktatás, a tájékoztatás, a nevelés és a szabályozás vonatkozásában is. A jogalkotónak ebben az irányban kell minél előbb komoly és hatékony lépéseket tennie. Ezért a fentieket szeretettel ajánlom mindenki figyelmébe, különösen azokéba, akik nevelőként, illetve orvosként, bioetikusként vagy jogalkotásban és jogalkalmazásban résztvevő szakemberként (jogszabálytervezetek szövegezése és véleményezése során) sokat tehetnek az élet- és családbarát szemléletért.

DDr. Hámori Antal Ph.D., Lic. Iur. Can.

jogász; főiskolai adjunktus,

a Magyar Bioetikai Társaság ügyvezető alelnöke

ELNÖKI MEGNYITÓ
AZ EGYESÜLET SZENT LUKÁCS ÜNNEPI ÜLÉSÉN
2005. október 15.-én

**The President's Address
to the St. Luke's Feast Session of the Society
(October 15, 2005).**

Efforts have been made for many years to make our Society acquainted each year with new Catholic health care institutions and *vice versa*. A good occasion of such meetings is our patron Saint's feast we are celebrating this year in the Buda Hospital of the Hospitaller Brothers. Connections with Catholic physicians whether or not members of our Society seem to be of primary importance for the sake of mutual help in defence against insidiously diffused modern views contrary to Christian morals.

Almost tedious themes like abortion, euthanasia, artificial fertilization, cloning, ovum donation etc. are more and more artfully formulated in order to make facts rejected by natural moral sense acceptable because of superficially good appearance.

As to human reproduction and artificial fertilization, in a discussion in a recent meeting we could hear a lot about brilliant technologies and happy parents — without any mention of prices of all this. Life at the price of deaths?

Misleading are erroneously or even falsely applied concepts. Catholic physicians maintaining contacts among themselves have to fight for clear use and understanding of correct concepts.

We are in a certain sense pastors, as less or more people are committed to the cure of each one of us. Thus it is worthy to consider what St. Gregor the Great writes about obligations of priests as pastors: they must recognize times of remaining silent and of speaking, respectively. When it is needed, they have to speak without any fear of human or material disgrace. All of us have to take very seriously what St. Gregor speaks about. It is by collaboration that we can be powerful enough to defend life committed manifoldly to us as health care workers.

Köszönöm vendéglátóinknak, Igazgató Úrnak, hogy Szent Lukács ünnepét ebben az évben itt, a Budai Irgalmasrendi Kórházban ülhettük meg.

Évek óta törekszünk arra, hogy mint a Katolikus Orvosok Szent Lukács Egyesülete, minden évben kölcsönösen újabb katolikus egészségügyi intézménnyel ismerkedhessünk meg. Jó alkalom erre névadó szentünk ünnepe.

Voltunk már az ipolytölgyesi Szent Erzsébet Egészségügyi Otthonban, látogatást tettünk a kismarosi Ciszterci Orvosi Rendelőben. Tavaly a Szent Ferenc Kórház fogadott minket.

Valamennyi látogatás élmény volt, azt gondolom, hogy az ott dolgozók számára is.

Igen fontosnak érzem a kapcsolatteremtést a katolikus orvosok között, ha tagjaink, ha nem egyaránt. Az azonos értékrendben való gondolkodás, munka, élet, segít minket a betegek szolgálatában, és abban, hogy tudjunk hatékonyan védekezni a világ keresztény értékrenddel ellenkező, erőszakosan és hangosan kiáltott, ránk kényszeríteni akart szemlélete ellen. Tudjunk az igazságban megállni, és érte kiállni.

Utalnom kell a szinte már unalmasnak tűnő témákra, mint abortusz, eutanázia, mesterséges megtermékenyítés, klónozás, bérnyaság, petesejt adományozás — amiről mely éppen most készül törvénytervezet — és még sorolhatnánk tovább. Egyre inkább báránybőrbe bújtatott farkas módjára fogalmazzák meg ezeket a problémákat. Bizonyosan nem véletlen, hogy egyszerű elbogatellizáló neveket, megfogalmazásokat hallunk, amelyek félrevezetők és sokszor a jó képében akarnak elfogadtatni olyasmit, amit a természetes erkölcsi érzék is elutasít.

Legutóbbi ülésünkön a humán reprodukció kérdéseiről, a mesterséges megtermékenyítésről volt szó közöttünk. Ahol minden szépről, technikai kiválóságról és sikerről, „boldog szülőkről” halhattunk, de nem igen akaródzott szembenézni azzal, hogy mindezt milyen áron? Gyilkosság által életet?

Félrevezető az is, ha még, sajnos, képzett katolikusok, orvosok vagy papok szájából is halljuk, hogy a passzív eutanázia így, az aktív meg úgy, stb. Szinte mindennap találkozunk tudatos, jó esetben tudattalan fogalmi zavarokkal. Az eutanázia, mint olyan, a mai szóértelmezésben sajnos a „halálba segítést”, durvábban megfogalmazva gyilkosságot jelenti, nem a valódi betű szerinti értelmét. Azzal, hogy akárhogyan cifrázunk egy szót, nem változik meg a tartalma, különösen akkor, ha érezzük és tudjuk, mi van mögötte. Beszéljünk, fogalmazzunk tisztán — értsük azonos fogalmakon, gondolatokon ugyanazt!

Éppen ez az egyik indoka annak, hogy mi keresztény, katolikus orvosok találkozzunk, tartsunk kapcsolatot egymással és képviseljük a saját helyünkön a valós értékeket, az élet evangéliumát.

Nincs senki, akire ne lenne valaki, vagy ne lennének valakik rábízva. Lehet, hogy éppen csak családja, de lehet, hogy egy orvosi,

egészségügyi munkacsoport, lehet egy egész kórház, vagy még több is. Valamennyien pásztorok is vagyunk egy kicsit, és ezért nem is bújhatunk ki a pásztorok felelőssége alól.

Érdemes ezért talán meghallgatnunk, mit ír Nagy Szent Gergely pápa „A Lelkipásztorkodás kézikönyvében”.

„A lelkipásztor tudjon okosan hallgatni, és megfontoltan beszélni; ne mondjon el olyasmit, amiről jobb lenne hallgatni, és ne hallgasson el semmit, amit hasznos lenne elmondani. Mert miként az óvatlan beszéd tévútra vezet, úgy a nem helyes hallgatás meghagyja a tévedésben azokat, akiket fel lehetett volna világosítani. Bizony megtörténik, hogy a meggondolatlan lelkipásztorok félnek elveszíteni a rájuk bízottak kegyét, ezért azután visszariadnak az őszinte beszédétől. Az Igazság azt mondja az ilyenekről, hogy ezek nem a pásztorok törődésével őrzik a nyáját, hanem csak béresek módjára szolgálnak; mert ha jön a farkas, elfutnak, azaz gyáván hallgatásba burkolóznak.

Az Úr ezért feddi őket a próféta szavával: *Néma kutyák mind, nem tudnak ugatni* (Iz. 56, 10). Máskor pedig így panaszkodik: *Nem álltatok ellen, nem építettetek falat Izrael háza számára, hogy erősen tartsátok magatokat a harcban az Úr napján* (Ez. 13, 5). Ellenállni tehát annyit jelent, mint a nyáj védelmében nyíltan szót emelni a világ hatalmasai előtt. Az Úr napján a harcban erősen tartani magunkat annyi, mint az igaz ügy szeretetéből szembezállni a gonosz elnyomókkal.

A pásztor esetében a szükséges szót félelemből ki nem mondani mi más, mint csendben megfutamodni? Aki pedig a nyájáért helytáll, mintegy védőfalat húz az ellenség elé a választott nép háza védelmében. Ezért mondja Isten egy másik alkalommal a bűnös népnek: *Amit prófétáid jövendöltek neked, az csalárdság volt, és balgaság. Sohasem tárták fel vétkeidet, és így nem buzdítottak téged bűnbánatra* (Siral. 2, 14). Tudnunk kell, hogy a Szentírás néha a nép tanítóit nevezi prófétáknak: ezeknek ugyanis az a dolguk, hogy hirdessék a jelen világ mulandóságát, és közöljék a jövendőt. Isten szava tehát azzal vádolja őket, hogy csalárdságokat jövendöltek, mert nem merték a vétkeket ostromozni, sőt biztonságról fecsegyve hazug módon hízelegtek a bűnösöknek. A vétkesek gonoszságát világért sem tárták fel, mert attól féltek, hogy támadás éri őket miatta.

A lelkek zárainak kulcsa a korholó beszéd; a vádoló szó feltárja a bűnöket, néha olyan bűnöket is, amelyeknek már az elkövetőjük sincs tudatában. Ezért írja Pál apostol: *Képes legyen józan tanítással buzdítani, de képes legyen az ellentmondókat meg is cáfolni* (Tit. 1, 9). Malakiás szavai is ideillenek: *A pap ajkának kell a tudást őriznie, és az ő szájából várják a tanítást, mert a Seregek Urának követe* (Mal. 2, 7). Izajás által pedig így figyelmeztet az Úr: *Kiáltts, ne kíméld magad, emeld föl hangodat, mint a harsona* (Iz. 58, 1)!

A hírnök tisztét vállalja ugyanis mindaz, aki a papságot vállalja. A bíró félelmetes érkezése előtt neki kell tehát mindenfelé járnia, és folyton kiáltania. Az igehirdetésben járatlan pap olyan, mint a néma hírnök. De akkor hogyan tud majd kiáltani?”

Nem kell nagy fantázia annak a meglátásához, hogy mikor, hova és kit helyettesítsünk be ebben a szövegben. És mindjárt el is gondolkodhatunk, vajon néma kutyák vagyunk-e, passzívan nézzük-e, mi történik körülöttünk, az élet értékeinek rombolásában? Merünk-e összefogva nyíltan szót emelni az élet védelmében? Szerzünk-e kellő jártasságot, hogy kiáltani tudjunk?

Azt gondolom, hogy ennek az egyesületnek és a keresztény orvosoknak nagyon is komolyan kellene venniük mindazt, amiről Szent Gergely ír. Úgy tűnik, a korok hasonlóak.

De egyedül magunkban csak cincogó hangunk van. Csak összefogva lehetünk elég erősek az élet védelmére, ami többszörösen is ránk van bízva, az egészségügyben dolgozókra.

Jó, ha összegyűlünk egy-egy ünnepi alkalommal, mert megerősít az, hogy van katolikus értékeket képviselő intézmény, és van, aki a keresztény értékeket képviseli. Ez biztonságot ad, megerősít, segít a helytállásban és bízathat mindenkit, hogy emeljünk szót az igazságért, ne futamodjunk meg csendben félelemből, anyagi és szakmai karrier megtartása érdekében.

Köszönök minden lehetőséget, amin keresztül egymást erősítjük, az élet szolgálatában.

Dr. Fejérdy Gábor
elnök; ortopéd sebész

Az utolsó (→) oldal szövege a borító (vastagabb, rendszerint színes papír) belső oldalán, a rendes szöveg legutolsó oldala után lenne elhelyezendő, ha ez megoldható. Ha nem, elhagyható.

MAGYAR KATOLIKUS ORVOSOK SZENT LUKÁCS EGYESÜLETE

The St. Luke's Society of Hungarian Physicians

General information about aims and activities of the Society.

Az Egyesület 1931-ben alakult meg hasonló külföldi szervezetek példája nyomán. A negyvenes évek végén az elnyomó rendszer feloszlatta; 1991 óta működik újra.

Célkitűzése: a katolikus keresztény erkölcsi elvek érvényesítése az orvosi (egészségügyi) gyakorlatban, egymás kölcsönös támogatása a betegek testi-lelki egészségéért és örök üdvösségéért való közös erőfeszítésben.

Tagjai sorába fogad orvosok mellett a betegeket más munkakörben szolgáló szakembereket: gyógyszerészeket, ápolókat, nővéreket, asszisztensnőket, gyógytornászokat, kórházi lelkészeket is.

Az Egyesület kifejezetten katolikusnak vallja magát, nem kirekesztő korlátozás jellegével, hanem önazonosságának egyértelmű rögzítése céljából, ami az ökumenikus párbeszéd elengedhetetlen kiindulási alapja.

Teljes jogú tagja a Katolikus Orvosi Egyesületek Európai ill. Nemzetközi Szövetségének (FEAMC ill. FIAMC).

Az Egyesület összejöveteleinek helye: Budapest, XI., Himfy utca 9 (Szent Imre Ház); időpontja: minden hónap (nyári szünet kivételével) második hétfője. Ekkor este 6 órakor kezdődik a közös szentmise, ezt követi az esedékes program. (Az ettől eltérő időpontokat külön jelezzük.)

Az Egyesület összejövetelei nyilvánosak, minden érdeklődő részt vehet rajtuk.